

Sammanträdesdatum
2021-04-21

Dnr 2021/432

§ 102

Yttrande över remiss Västmanlands Integrationsstrategi 2021-2026

INLEDNING

Integrationsrådet i Västmanland har beslutat att en ny regional Integrationsstrategi ska tas fram. Integrationsrådet har också arbetat fram ramarna för strategin och beslutat om vision, övergripande mål och målområden. Därefter har Länsstyrelsen i Västmanland i samverkan med berörda aktörer i länet tagit fram ett förslag på Integrationsstrategi för perioden 2021-2026.

Sala kommun har fått möjlighet att yttra sig över förslaget.

Beredning

Yttrande från kommunstyrelsens ordförande 2021-04-20

Yttrande från Erik Hamrin (M) 2021-04-20

Yrkanden

Anders Wigelsbo (C) yrkar

att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar att till Länsstyrelsen Västmanland avge yttrande över Västmanlands Integrationsstrategi 2021-2026, enligt bilagt förslag.

Sture Johansson (C) yrkar bifall till Anders Wigelsbos (C) yrkande.

Erik Hamrin (M) yrkar

att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar att till Länsstyrelsen Västmanland avge yttrande över Västmanlands Integrationsstrategi 2021-2026 enligt bilagt förslag från Moderaterna.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på sitt eget yrkande mot avslag och finner sitt eget yrkande bifallet.

Ordförande ställer proposition på Erik Hamrins (M) yrkande mot avslag och finner yrkandet avslaget.

BESLUT


Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar

att till Länsstyrelsen Västmanland avge yttrande över enligt bilagt förslag.

Reservationer

Erik Hamrin (M) reserverar sig till förmån för sitt eget yrkande.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	--	--	--------------------



KOMMUNSTYRELSEN
Anders Wigelsbo

Yttrande över Västmanlands integrationsstrategi 2021-2026

Sala kommun tackar för möjligheten över att få yttra sig över den föreslagna strategin.

Sala kommun ser positivt på att en strategi tas fram av Länsstyrelsen i Västmanland och dess integrationsråd, för att ersätta den regionala överenskommelsen. Arbetet med att tillsammans bygga upp en väl fungerande integration kommer att vara en av de största utmaningarna i vårt län såväl som i hela riket under många år framöver.

Det är viktigt att strategin anlägger perspektivet hela länet på allvar, exempelvis gällande bostadssituationen.

I strategin uttrycks det att etableringen på arbetsmarknaden för nyanlända är den största utmaningen i integrationen, vilket är en uppfattning som Sala kommun till fullo delar. Det kommer att krävas många olika åtgärder i form av sänkta trösklar till arbetsmarknaden och riktade insatser för att snabbare kunna få nyanlända att nå självförsörjning.

Sala kommun vill vidare understryka vikten av en utvecklad och väl fungerande samhällsinformation riktad mot nyanlända, för att på så vis minska utanförskap och skapa snabbare vägar in i samhället, vilket på alla vis skulle främja folkhälsan.

Arbetet med att skapa en väl fungerande integration i hela länet måste bedrivas i bred samverkan, och här har såväl kommunerna som övriga myndigheter och civilsamhället en viktig roll att spela. Det är därför en styrka att strategin tydligt beskriver att arbetet ska göras tillsammans, och att strategin är skriven i "vi-form". Dock måste möjligheterna till lokala initiativ för att stärka integrationen inom ramen för det kommunala självstyret värnas. Samverkan i sin bästa form innebär ömsesidigt erfarenhetsutbyte och tillvaratagande av varandras goda idéer.

Sala kommun vill understryka att civilsamhällets roll i integrationen knappast kan överskattas. För den som vill såväl lära sig om som komma in i svensk kultur är föreningslivet nyckeln. Det är den mötesplats där alltifrån kultur till idrott, folkhälsa och samhällsinformation finns tillgängligt för den som vill. Den som inte har tillgång till civilsamhället kan inte komma in det svenska samhället på allvar, och därför är samarbete med såväl folkbildning som föreningsliv en oerhört viktig komponent i integrationsarbetet.

Kommunstyrelsen

När det gäller målsättningarna i strategin vill Sala kommun understryka vikten av mätbarhet i målsättningar. Det är vår uppfattning att mål vars uppfyllelse svårligen låter sig mätas tenderar att bidra till otydlighet, vilket inte gagnar det gemensamma arbetet. Vi ställer oss också frågande till hur genomförandet av arbetet för att nå målen ska gå till. Det är Sala kommuns uppfattning att en strategi i förlängningen måste leda fram till mer konkreta handlings- eller åtgärdsplaner, och därför önskar vi att det tydligt framgår av strategin att ett sådant dokument ska tas fram.

Arbetet med integrationen i länet är en viktig del av den regionala utvecklingen, och Sala kommun ser därför en tydligare koppling till den regionala utvecklingsstrategin som ett naturligt steg.

Slutligen vill Sala kommun understryka att vi inte bara står bakom integrationsarbetet i länet, utan dessutom ser det som en mycket viktig del av att lyckas möta våra gemensamma framtida utmaningar. Vi ser därför fram emot att få vara en del av ett framgångsrikt arbete inom ramen för det den nya integrationsstrategin anger.

Anders Wigelsbo
Kommunstyrelsens ordförande



AVDELNINGEN FÖR SAMHÄLLSUTVECKLING
Linda Falk
Utvecklingsledare
Telefon 010-2249221
linda.falk@lansstyrelsen.se

Remiss: Västmanlands Integrationsstrategi 2021-2026

Integrationsrådet i Västmanland har beslutat att en ny regional Integrationsstrategi ska tas fram. Integrationsrådet har också arbetat fram ramarna för strategin och beslutat om vision, övergripande mål och målområden. Därefter har Länsstyrelsen i Västmanland i samverkan med berörda aktörer i länet tagit fram ett förslag på Integrationsstrategi för perioden 2021-2026.

Ni lämnas nu tillfälle att yttra er över förslaget. Remissen skickas ut enligt bifogad sändlista.

Yttrande skall vara Länsstyrelsen i Västmanlands län tillhanda senast **2021-04-12**.

Skicka yttrandet till vastmanland@lansstyrelsen.se Ange **dnr 851-517-2021**.

Vid frågor kontakta; Linda Falk, se kontaktuppgifter ovan.

Bilagor

Bilaga 1: Sändlista



AVDELNINGEN FÖR SAMHÄLLSUTVECKLING
Linda Falk
Utvecklingsledare
Telefon 010-2249221
linda.falk@lansstyrelsen.se

REMITTERADE INSTANSER

Kommuner, Region och bolag/förbund

- Arboga kommun arboga.kommun@arboga.se
- Bostads AB Mimer anette.jansson@mimer.nu
- Fagersta kommun info@fagersta.se
- Hallstahammars kommun kundcenter@hallstahammar.se
- Kungsörs kommun info@kungsor.se
- Köpings kommun kopings.kommun@koping.se
- Norbergs kommun info@norberg.se
- Region Västmanland region@regionvastmanland.se
- Sala kommun kommun.info@sala.se
- Samordningsförbunden linda.anderfjall@koping.se
- Skinnskattebergs kommun kommun@skinnskatteberg.se
- Surahammars kommun kommunen@surahammar.se
- Västerås stad kontaktcenter@vasteras.se

Myndigheter

- Arbetsförmedlingen kauko.leppala@arbetsformedlingen.se
- Försäkringskassan melul.sevim@forsakringskassan.se
- Mälardalens högskola info@mdh.se
- Migrationsverket jaak.meri@migrationsverket.se
- Polismyndigheten sara.ekstrom@polisen.se

Datum
2021-02-10

Civilsamhälle

- Frikyrkliga samfund genom Equmeniakyrkan andreas.lowkvist@ansgars.se
- Katolska kyrkan narvakatten@gmail.com
- Judiska församlingen condenknutsson@yahoo.se
- RF-SISU-Västmanland kristin.pleick@rfsisu.se
- Rädda Barnen Maria.Netz@rb.se
- Röda Korset vasteras@redcross.se
- Svenska kyrkan vasteras.pastorat@svenskakyrkan.se
- Syrisk ortodoxa församlingen malfono@yahoo.de
- Västerås folkhögskola lars.forsmark@vfhs.se
- Västmanlands länsbildningsförbund Heidi-Maria@vlbf.se
- Västerås moské ramhoca71@gmail.com

Näringsliv

- Almi marita.ljung@almi.se
- Företagarna thomas.bystrom@foretagarna.se
- Handelskammaren Mälardalen anna@handelskammarenmalardalen.se
- IKEA camilla.johansson9@ikea.com
- Nyanlänt företagande deborah@nyanlantforetagande.se
- Samhall Tomas.O.Andersson@samhall.se
- Svenska näringsliv vasteras@svensknaringsliv.se
- Västerås Science park je.stenstrand@vasterassciencepark.se

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Västmanlands Integrationsstrategi 2021-2026



VÄSTMANLANDS
INTEGRATIONSRÅD

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
Förord.....	3
Inledning.....	4
Målgrupper.....	5
Primära målgrupper	5
Asylsökande.....	5
Ensamkommande barn och unga.....	5
Nyanlända.....	5
Övriga målgrupper.....	5
Nulägesanalys.....	6
Målbild.....	6
Målområden.....	6
Bosättning	7
Fysisk och psykisk hälsa	8
Meningsfull fritid	9
Samhällsorientering	10
Sysselsättning	12
Utbildning.....	13
Uppföljning.....	15

Förord

Inledning

I integrationsarbetet finns gemensamma utmaningar som vi behöver ta oss an för att nå en hållbar framtid. Vi vill nå lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla i Västmanland, oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Integration handlar om ömsesidighet. Det innebär att det berör alla invånare i vårt län och för att lyckas skapa ett jämlikt samhälle för alla fordras samhandling.

Regeringens integrationspolitiska mål anger att fokus för integrationsarbetet är ett hållbart mottagande i hela landet och en snabb etablering på arbetsmarknaden. Dessa mål är viktiga för hela vårt samhälle. En fungerande integrationsprocess bidrar till ökad välfärd för både individen och samhället och genererar tillväxt och god ekonomi som skapar förutsättningar för ett inkluderande samhälle.

Sveriges integrationspolitik utgår från regeringen nationella strategi ner till en regional länsnivå. I Västmanland finns en lång och stark tradition av samhandling i integrationsarbetet. Den Regionala överenskommelsen om samarbete kring nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn i Västmanlands län, som tecknades i slutet av 2016, har syftat till att stärka och tydliggöra samhandling allt mer. Den har varit gällande under perioden 2016-2020. Då överenskommelseperioden löpte ut har Integrationsrådet beslutat att fortsätta att stärka samhandlingen och integrationsarbetet genom en ny Integrationsstrategi.

Följande strategi tas fram för att utveckla verksamheter, organisationer och det länsgemensamma arbetet. Strategin ger en nulägesbeskrivning, har en tydlig målbild över framtida önskvärdt läge och en plan för hur målen skall uppnås.

Fokus under den period som strategin kommer att vara gällande blir således det gemensamma genomförandet av länets integrationsarbete. Inom Integrationsrådets organisation¹ kommer aktivitetsplaner att tas fram i syfte att nå de uppsatta målen. Det kommer att krävas samhandling och att samtliga berörda aktörer bidrar utifrån sitt ansvarsområde² för att målen skall uppfyllas.

Västmanlands Integrationsstrategi syftar till att ge integrationsarbetet i länet gemensamma ramar samt att stärka samhandlingen mellan berörda parter i länet. Integrationsstrategin syftar även till att skapa god och lyckad integration på både individ och samhällsnivå.

¹ Se Bilaga 1

² Se Bilaga 2

Målgrupper

Integrationsstrategin vänder sig till en bred målgrupp som kan delas in primära och sekundära målgrupper.

Primära målgrupper

Asylsökande

Asylsökande kvinnor och män, flickor och pojkar som har kommit till Sverige och sökt skydd (asyl) men som ännu inte har fått beslut på sin ansökan.

Ensamkommande barn och unga

Ensamkommande flickor och pojkar är personer under 18 år som har kommit till Sverige utan sina vårdnadshavare eller annan person som kan anses ha trätt i föräldrarnas ställe.

Nyanlända

Nyanlända kvinnor och män, flickor och pojkar har beviljats uppehållstillstånd och bosatt sig i en kommun.

Samverkansparter

Det är många olika parter som ingår i samverkan och som bidrar till ett fungerande integrationsarbete i länet.³ Offentliga aktörer, civilsamhälle, näringsliv och övriga organisationer är alla viktiga parter som på olika sätt kan utföra insatser inom integration. God samhandling mellan olika parter bidrar till en högre måluppfyllelse i respektive organisations uppdrag.

För att uppmärksamma att integrationsarbetet ska ta hänsyn till flickors och pojkars samt kvinnors och mäns olika villkor, pekar målformuleringarna i strategin ut kön, dock utan att exkludera personer med annan könsidentitet och könsuttryck än normen.

Sekundära målgrupper

Nyanlända har störst behov av integrationsinsatser de första åren efter att de har fått uppehållstillstånd i Sverige. Det kan dock finnas grupper med särskilda behov som behöver integrationsinsatser av olika slag även efter en längre tid i landet. I de fall sådana grupper identifieras omfattas även de av den här strategin.

Utöver ovan nämnda grupper vänder sig strategin till samtliga kvinnor och män, flickor och pojkar som lever, bor och verkar i Västmanlands län och som på olika sätt kan bidra i integrationsarbetet.

³ Se Bilaga 2

Nulägesanalys

Integrationsarbetet i Västmanlands län står inför flera stora utmaningar. En av de största är etableringen på arbetsmarknaden där tiden till arbete för nyanlända kvinnor och män samt flickor och pojkar är ofta lång och påverkas av flera faktorer på såväl strukturell som individuell nivå. Samtidigt är en hög andel av de nyanlända i arbetsför ålder och utgör en potentiell resurs för länet för att bland annat möta de demografiska förändringarna med en åldrande befolkning.

Alla individer behöver förutsättningar att leva ett gott liv. Behovet av en bostad med rimlig standard och storlek är stort men där bostadsbristen drabbar utsatta grupper i samhället särskilt hårt, däribland nyanlända. En situation som förutom att försvåra etableringen av vuxna nyanlända också drabbar barnen, vilka har behov av en trygg miljö där de kan utvecklas och bli en del av det svenska samhället. Ett aktivt arbete med att förbättra bostadssituationen är därför prioriterat.

Sett ur ett globalt perspektiv är folkhälsan i Sverige god, samtidigt ökar ojämlikheterna i hälsan mellan olika grupper i samhället där asylsökande och nyanlända är särskilt missgynnade, vilket även gäller de skyddsfaktorer som främjar en god fysisk och psykisk hälsa. Genom förebyggande insatser inom exempelvis skolan och föreningslivet finns det dock möjligheter att vända den negativa utvecklingen för gruppen och öka den sociala inkluderingen.

År 2020 präglades till stor del av covid-19 och kommer att ha en fortsatt påverkan på samhället under en lång tid fram över. Konsekvenserna finns inom samtliga målområden i den här strategin.

Målbild

Västmanlands Integrationsråd tog under hösten 2019 fram en gemensam vision och ett övergripande mål för länets integrationsarbete. Visionen lyder:

Tillsammans möjliggör vi ett Jämlikt samhälle för alla i Västmanland

Det övergripande målet är *Genom samordning och samverkan främjar VI integration i ett jämlikt Västmanland. VI arbetar för lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla i Västmanland.*

Strategins målområden är framtagna efter de utmaningar som har identifierats som de mest angelägna av länets aktörer. Varje målområde har ett övergripande mål och ett antal delmål som syftar till att komma tillrätta med beskrivna utmaningar. Samtliga målområden är sammanflätade med varandra och inverkar på varandra på olika sätt. Respektive målområde kan därför inte ses som isolerade från varandra utan behöver samordnas. Arbetet behöver utgå från både nationella och regionala strategier inom flera olika berörda områden, se bilaga 3.

Målområden

Strategin omfattar sex målområden som identifierats som särskilt viktiga. Dessa är;

1. Bosättning
2. Fysisk och psykisk hälsa
3. Arbetsmarknad
4. Meningsfull fritid
5. Samhällsorientering
6. Sysselsättning
7. Utbildning

Nedan följer lägesbeskrivningar över de utmaningar som är de mest framträdande i länet. Utmaningarna beskrivs utifrån forskning, statistik, enkätundersökningar, utvärderingar och rapporter på både nationell och regional nivå samt erfarenheter från berörda parter i länet. Det är generaliseringar och innebär att utmaningarna kan skilja sig åt mellan olika delar av länet och mellan olika personer.

Bosättning

Det råder bostadsbrist i sju av länets tio kommuner vilket drabbar särskilt utsatta grupper, till exempel nyanlända, extra hårt. Nyanlända har mycket svag förankring på bostadsmarknaden. Bostäder till nyanlända som anvisas kommunerna i länet tillgodoses i stor utsträckning medan egenbosatta nyanlända som har betydligt svårare att ordna skälig bostad. Försvårande faktorer för asylsökande och nyanlända är det generella underskottet på hyreslägenheter, särskilt underskott på lägenheter i rätt storlek, i skäligt skick och med rimlig hyresnivå samt att hyresvärdar inte godkänner etableringsersättning eller försörjningsstöd som inkomst. ¹ Det sker även en strukturell diskriminering då systemet med bostadsköer gör det svårt för nyanlända att komma in på bostadsmarknaden.

Trångboddhet

I gruppen utomeuropeiskt födda är 31% trångbodda jämfört med 2% för inrikes födda.² Bland barn med utländsk bakgrund är 53% trångbodda jämfört med 18% av barn med svensk bakgrund.³ I Västmanlands län ökar andelen av befolkningen som är trångbodda för varje år.⁴ Asylsökande och nyanlända som ordnat boende på egen hand, s.k. egenbosatta, är en särskilt utsatt grupp.⁵ Asylsökande bor ofta i bostäder med mycket dålig standard.

Segregation och otrygghet i bostadsområdet

Invandrade personer bosätter sig ofta i utsatta områden som ses som mindre attraktiva och där både den etniska, ekonomiska och geografiska segregationen är stor.⁶ Segregationen i sin tur har negativa effekter på arbetsmarknadsutfall, skolresultat och hälsa.⁷ Utrikesfödda personer upplever en

större otrygghet i sitt bostadsområde jämfört med inrikes födda. Bland boende i flerfamiljshus uppger en betydligt större andel att de känner sig otrygga jämfört med personer boende i småhus (34 % respektive 22 %).⁸ Bland ungdomar i Västmanland är känslan av trygghet i sitt bostadsområde betydligt lägre bland flickor än hos pojkar.⁹

Ensamkommande ungdomar

Till följd av bostadsbristen blir ensamkommande ungdomar kvar längre än nödvändigt i stödboenden och familjehem. Många ensamkommande ungdomar har osäkra boendelösningar.¹⁰ Det förekommer att ungdomar skrivs ut till hemlöshet när inte andra alternativ inte finns. Ensamkommande unga i eget boende tenderar att bli väldigt ensamma då de saknar ett nätverk av släkt och familj.

Mål 2020-2025

En förbättrad boendesituation för länets asylsökande och nyanlända flickor och pojkar samt kvinnor och män, inklusive ensamkommande flickor och pojkar.

Delmål:

- Att en viss procent av bostadsbeståndet i varje kommun skall avsättas för sociala ändamål, däribland bostäder till nyanlända.

- Att asylsökande erbjuds bostäder med godtagbar standard.
- Att asylsökande som väljer att ordna eget boende får en förbättrad boendesituationen.
- Att en ökad andel nyanlända med uppehållstillstånd bosätter sig i områden som domineras av inrikes född befolkning.
- Att öka andelen bostäder som är tillgängliga för målgruppen genom att ta fram regionala riktlinjer för markanvisningsavtal.
- Att öka tryggheten i bostadsområden.
- Att få till stånd fungerande boendekedjor för ensamkommande barn och unga.

Fysisk och psykisk hälsa

Människors fysiska och psykiska hälsa påverkas av en rad andra livsområden såsom till exempel boende, närmiljö, arbete, försörjning, utbildning och levnadsvanor. Hälsan påverkas både av individens egna val och vanor och samhällets strukturella faktorer. För små barn är det tidiga livets villkor avgörande för utvecklingen. I ungdomsåren grundläggs levnadsvanor vilket påverkar hälsan senare i livet.

Migration och hälsa

Migration är en faktor som påverkar hälsan, livsvillkor och levnadsvanor. Personer som migrerat till Sverige har oftare sämre livsvillkor, exempelvis uttryckt i socioekonomiska förutsättningar eller utbildningsnivå, vilket kan påverka hälsan. Dessutom kan migrationen i sig påverka hälsan.¹¹ Självrapporterad psykisk ohälsa varierar mycket beroende på bland annat ålder, kön och födelse-land men är generellt vanligare bland utrikes födda.¹² En orsak till sämre i hälsa bland asylsökande och nyanlända kan vara en begränsad hälsolitteracitet*.¹³ Generellt sett är hälsolitteracitet en viktig bestämningsfaktor för hälsa, empowerment (egenmakt), och en fråga om social rättvisa.¹⁴ Nyanlända flickor och kvinnor drabbas särskilt av långvarig och ofrivillig isolering vilket påverkar hälsan negativt.¹⁵

Trauma

Många flyktingar, barn som vuxna, bär med sig traumatiska upplevelser från krig, tortyr eller flykten vilket ökar mottagligheten för psykisk ohälsa och i många fall orsakar posttraumatiskt stressyndrom (PTSD). PTSD är särskilt vanligt bland flyktingar och denna ökade sårbarhet för psykisk ohälsa kan förvärras ytterligare av osäkerhet och

påfrestningar under asylprocessen och livsvillkoren i det nya landet.¹⁶

Våld och utsatthet

Region Västmanland har rapporterat att de ser en ökning i antalet kvinnor som flyr undan hedersrelaterat förtryck som söker stöd i deras verksamhet.¹⁷ Majoriteten av de ensamkommande flickorna kommer från länder där barnäktenskap och könsstympning är vanligt. I Somalia och Eritrea rapporteras över 80 procent av flickor och kvinnor vara könsstympade. Då majoriteten av alla ensamkommande flickor (72%) placeras i så kallade nätverkshem (hos anhöriga) bedöms risken vara större att de utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, människohandel samt utnyttjande och exploatering i hushållsslaveri (sexuellt eller på annat sätt).¹⁸ Det förekommer att ensamkommande flickor och pojkar exploateras och utsätts för människohandel på olika sätt. Till exempel genom att de erbjuds en sovplats mot att de utför sexuella tjänster eller att de erbjuds pengar mot att utföra kriminella tjänster som exempelvis att sälja droger.¹⁹ Asylsökande och nyanlända hbtq-personer lever i en särskilt utsatt situation. Trots detta saknas särskilda insatser för målgruppen.²⁰ Kunskapen kring hbtq behöver bli bättre hos både yrkesverksamma och hos invånarna generellt.

Barn och unga

I gruppen asylsökande barn och unga är förekomsten av psykisk ohälsa, såsom depression, ångest och PTSD, genomgående hög.²¹ Ensamkommande flickor och pojkar har en särskild utsatthet för psykisk ohälsa och den psykiska ohälsan i gruppen har ökat sedan 2015. Depression, ångest, stress och ensamhet är vanligt förekommande.²² Orsaker till den psykiska ohälsan är exempelvis svåra erfarenheter från hemlandet och flykten, ovissheten på grund av tillfälliga

uppehållstillstånd, långa handläggningstider, oklarheter kring vad som ska hända vid 18-årsdagen, begränsade möjligheter till familjeåterförening, stor press vid familjeåterförening och oro för att skrivas upp i ålder eller utvisas.²³

* Hälsolitteracitet kan enkelt beskrivas som människors förmåga att kunna förvärva, förstå, värdera och använda hälsoinformation.

Mål 2020-2025

En ökad andel utrikesfödda barn och vuxna har en god fysiskt och psykisk hälsa.

- Att det tas fram en materialbank för hela länet för att ge hälsoinformation och kunskap om levnadsvanor.
- Hälsoinformation och kunskap om levnadsvanor ges av flera olika aktörer och vid flera tillfällen under både asyltiden och efter uppehållstillstånd.
- Att införa systematiska undersökningar som mäter hälsan hos asylsökande och nyanlända flickor och pojkar samt kvinnor och män i länet.
- Att öka kunskapen hos kommuner, Regionen och myndigheter (Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Försäkringskassan) om negativa hälsoeffekter kopplade till hbtq-frågor, hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning.
- Att upptäcka, motverka och bryta långvarig och ofrivillig isolering hos nyanlända flickor och kvinnor.
- Att via Elevhälsan och andra berörda organisationer informera och utbilda flickor och pojkar i frågor kring hbtq, hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning.

Meningsfull fritid

En meningsfull fritid berikar människors liv på många olika områden. Den kan bidra till språkträning, bättre fysiskt och psykisk hälsa, socialt umgänge o.s.v. Alla barn har rätt till en meningsfull fritid i sin vardag. För utrikes födda barn och deras föräldrar kan dock det svenska föreningslivet vara svårt att få kännedom om och förstå. För många är det inte ekonomiskt möjligt att delta i de fritidsaktiviteter som de önskar.

Deltagande i föreningslivet

Enligt Invandrarindeks²⁴ är det en relativt hög andel nyanlända i Västmanland som *inte* idrottar men skulle vilja göra det (24%) eller som *inte* är aktiva som ledare/tränare/styrelseledamot inom idrotten men skulle vilja vara det (39%). Nationella undersökningar visar att hälften av landets nyanlända barn och unga står utanför föreningslivet men önskar att de inte gjorde

det.²⁵ Anledningarna till detta är flera men kan till exempel vara en svårförståelig föreningskultur, främlingsfientlighet och oklara samt outtalade förväntningar.²⁶ Forskning visar att svenska civilsamhällesorganisationer har svårare att fånga upp behov, intressen och engagemang hos utrikes födda personer än hos inrikes födda. Utbudet av aktiviteter som matchar utrikesfödda kvinnor och mäns intressen och

metoder för att fånga upp dessa behov utvecklas.²⁷

Barn och unga

Fysisk aktivitet främjar både den fysiska och den psykiska hälsan och gynnar barn och ungas utveckling samt stärker förutsättningarna för att prestera i skolan. Det finns dock betydande skillnader mellan olika sociala grupper i andelen unga som lever upp till rekommendationen om fysisk aktivitet. Barn med minst en förälder som är utrikes född är en sådan grupp som i lägre utsträckning lever upp till rekommendationen om fysisk aktivitet.²⁸ Barn och unga i lägre socioekonomiska grupper står ofrivilligt utanför deltagande i föreningslivet i högre utsträckning.²⁹ Bland barn med utländsk bakgrund deltar pojkar med utländsk bakgrund (62%) i betydligt större utsträckning än flickor i samma målgrupp (28%) i

idrottsaktiviteter trots att pojkar och flickor vill delta i idrottsaktiviteter i samma utsträckning. Deltagande i fritidsaktiviteter som ej är idrott är något högre bland flickor (17%) jämfört med pojkar (11%) med utländsk bakgrund.³⁰ Flickor har behov av och efterfrågar själva ett större utrymme i föreningslivet och specifikt inom kulturföreningar.³¹ Flickor efterfrågar i större utsträckning stöd från vuxna när det gäller sex och relationer samt jämställdhet.³² Ensamkommande flickor och pojkar har ett stort behov av stöd från samhället när det gäller fritiden. De har ett stort behov av att utöka sina kontaktytor utanför den egna gruppen.³³ De är dock begränsade i sina val på grund av ekonomiska orsaker samt att det är svårt att som tonåring komma ny i en sport utan att ha färdigheterna tillsammans med ungdomar som utövat sporten i många år.³⁴

Mål 2020-2025

År 2025 speglar medlemmarna i föreningslivet befolkningen i Västmanland. Möjligheten att träna, tävla och engagera sig i en förening är inte beroende av individens ekonomiska förutsättningar eller var man bor.

Delmål:

- Att göra föreningslivet mer lättillgängligt för målgruppen.
- Att öka andelen utrikesfödda flickor som deltar i idrottsaktiviteter och kulturföreningar.
- Att öka samverkan mellan fritidsgårdar och föreningslivet/kultur- och fritid.
- En ökad mångfald av ledare/tränare/styrelsemedlemmar i föreningslivet
- Att göra det möjligt för barn och ungdomar att börja en ny idrott trots att de inte har samma färdighetsnivå och ekonomiska förutsättningar som andra.
- Samverkan med näringslivet för att underlätta ekonomiskt för barn i utsatta familjer att delta i fritidsaktiviteter.
- Att erbjuda äldre och funktionshindrade aktiviteter som bidrar till en meningsfull vardag.

Samhällsorientering

Samhällsorientering för nyanlända och samhällsinformation till asylsökande är viktiga för att öka kunskapen om det svenska samhället, tydliggöra rättigheter, skyldigheter och ge möjlighet till diskussion och reflektion kring värdeladdade frågor, normer och värderingar. Överlag är förväntningarna på vad samhällsorientering ska innehålla och resultera i höga. Det är viktigt att poängtera att samhällsorientering är en av många delar i integrationsarbetet. Information om samhället behöver ske inom en rad olika arenor, bland annat genom myndigheternas ordinarie informationsuppdrag och via de yrkesgrupper som möter asylsökande och nyanlända i sitt arbete.

Behovet hos kvinnor, män, flickor och pojkar

Många kvinnor och män har tillbringat asyltiden, i vissa fall flera år, i Sverige innan de tagit del av Samhällsorienteringen. Behovet av att få grundläggande samhällsinformation tidigare är stort. Det handlar framförallt om praktiska frågor som rör bostad, hälsa, skolgång och övergripande rättigheter och skyldigheter.³⁵ I vissa frågor finns behov av könsseparerade grupper för att skapa trygga studiemiljöer för kvinnor. Kvinnor deltar inte i Samhällsorienteringen i samma utsträckning som män då de stannar hemma för att ta hand om barn, någon som inte alls förekommer bland männen.³⁶ Kunskapen kring privatekonomi bland nyanlända och ensamkommande barn och unga är låg.³⁷ Allt fler ungdomar har svårt för att klara sin ekonomi när de får eget boende. Andra ämnen där det finns behov av mer information är egenvård, kost, munhälsa, jämställdhet, demokrati, föräldraskap, hedersrelaterat våld och psykisk ohälsa. Då många nyanlända män och kvinnor samt flickor och pojkar kommer från patriarkala strukturer finns behov av att utmana traditionella och strukturella normer kring kön, religion och familjevärderingar för att motverka kulturkrockar som uppstår i mötet med svensk kultur.

Samhällskommunikatörerna

Mål 2020-2025

Det erbjuds en likvärdig samhällsorientering hos länets alla kommuner och aktörer.

Delmål:

- Att öka den generella kompetensen hos Samhällskommunikatörerna och andra ansvariga aktörer.
- Arbeta för att alla asylsökande kvinnor och män får tillgång till samhällsinformation i ett tidigt skede.
- Arbeta för att alla nyanlända kvinnor och män får tillgång till Samhällsorientering och att särskilt känsliga ämnen också erbjuds i könsseparerade grupper.
- Samhällsorienteringen kompletteras genom informationsuppdrag i ordinarie verksamheter i kommun, region, statliga myndigheter och andra aktörer.
- Att verka för att ensamkommande flickor och pojkar får del av samhällsinformation som utgår från flickor och pojkars olika behov och vid behov erbjuds i könsseparerade grupper.
- Att utmana traditionella och strukturella normer kring kön, religion och familjevärderingar. Detta kan ske genom att dels öka den interkulturella kompetensen hos berörda aktörer dels genom att våga lyfta frågan med asylsökande och nyanlända flickor och pojkar samt kvinnor och män.
- Att säkerställa att alla som deltagit i SO har tagit del av alla ämnen och efterhand erbjuda fördjupningar.

Osäkra anställningsförhållanden och varierande kompetens hos Samhällskommunikatörerna är utmaningar inom Samhällsorienteringen. Vid rekryteringar finns en stor spridning på vilka kompetenskrav som ställs och flera anordnare lever inte upp till förordningens krav på kompetens hos kommunikatorerna. Utbildning, fortbildning och erfarenhetsutbyte efterfrågas av anordnarna i många fall. En variation i genomförande, innehåll och utfall av samhällsorienteringen spänner över ett stort fält och det behövs åtgärder för att höja lägsta-nivån i genomförande och kvalitetssäkra och harmonisera samhällsorienteringen mellan olika utförare för en ökad likvärdighet.³⁸ Det finns behov av att samordna Samhällsorienteringen för att säkerställa att alla får del av alla områden och att inget ämne missas.

Ensamkommande barn och unga

Det finns en oro för att fokus för ensamkommande flickor och pojkars utbildning ligger på att lära sig språket och att samhällsorientering då får stå åt sidan.³⁹ Önskvärt från målgruppen själva är att det finns center/mötesplatser som erbjuder samhällsinformation på lätt svenska som tar hänsyn till flickor och pojkars olika behov.⁴⁰

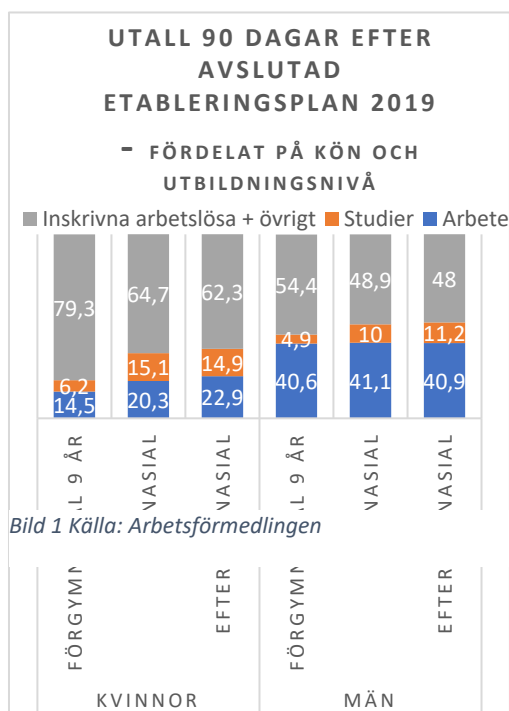
Sysselsättning

En stor invandring innebär en utmaning men är också en tillgång med tanke på Sveriges åldrande befolkning. Utrikes födda är en viktig resurs på arbetsmarknaden och det är avgörande att de deltar i arbetskraften.⁴¹ I Västmanland består hela befolkningstillväxten under senare år av utrikes födda. Positivt är att två tredjedelar av de nya invånarna befinner sig i arbetsför ålder.⁴²

Arbetslösheten är dock generellt högre bland utomeuropeiskt födda (22%) än bland personer födda i Sverige (4%) och i Europa (7%).⁴³ Ett problem är att utrikesfödda drabbas även av en strukturell diskriminering på arbetsmarknaden där t.ex. hudfärg och namn gör det svårare att få ett arbete.⁴⁴

Skillnader mellan kvinnor och män

Det finns skillnader mellan kvinnors och mäns etablering. Till exempel finns en betydande skillnad mellan nyanlända män och kvinnor utan utbildning. Kvinnor utan utbildning etablerar sig på arbetsmarknaden i betydligt mindre utsträckning än män med



motsvarande utbildning.⁴⁵ Se Bild 1.

Traditionella familje- och könsnormer uppges av åtta av tio kommuner i länet vara en av orsakerna till varför kvinnorna står utanför arbetskraften.⁴⁶ Nyanlända kvinnor efterfrågar själva arbetsmarknadsnära insatser.⁴⁷ Trots det erbjuds kvinnor snarare arbetsmarknadsinsatser som syftar till att uppfylla aktivitetskraven snarare än att leda till arbete.⁴⁸ Över 70 % av alla jobb tillsätts via personliga kontakter och nätverk. Kvinnor är

generellt mer missgynnade eftersom de har mindre nätverk och personliga kontakter.⁴⁹ En ökad sysselsättning hos utrikesfödda kvinnor är ett område som Regeringen prioriterar särskilt under de kommande åren. För att nå detta vill man se en ökad samhandling.

Arbetsmarknadsåtgärder

Diskussioner har förts om huruvida traditionella arbetsmarknadsåtgärder är den bästa insatsen för nyanlända eller om det skulle vara mer verkningfullt att sänka trösklarna för inträdet på arbetsmarknaden istället.⁵⁰ Arbetsgivares okunskap om och syn på utrikes föddas utbildning och arbetslivserfarenhet påverkar deras förmåga att ge arbete till utrikes födda. Utbildningar och arbetslivserfarenhet från andra länder behöver erkännas och valideras i större utsträckning för att öka chanserna för utomeuropeiskt födda att etablera sig i arbetskraften.⁵¹ Många arbetsgivare har inte kännedom om vilka anställningsstöd som finns via Arbetsförmedlingen som kan hjälpa dem att i större utsträckning våga ge utrikes födda personer en anställning.

Näringslivet

Branscher där flest utrikesfödda är sysselsatta återfinns oftast inom näringslivet.⁵² Samtidigt som näringslivet står för en stor del av jobben uppger kommunerna i länet att samverkan med näringslivet är dålig eller mycket dålig.⁵³

Nyanlända själva

Av flera olika delar av att komma in i ett nytt samhälle (till exempel tillgång till boende, hälso- och sjukvård, utbildning) så bedömer

nyanlända kvinnor och män själva att den svårast uppgiften för dem är att hitta ett arbete. Ett arbete är också det som nyanlända saknar allra mest i den kommun som de bor i. Det finns ett stort intresse hos nyanlända att starta eget företag, 40% svarar att de skulle vilja detta.⁵⁴

Ensamkommande unga

Ensamkommande unga som omfattas av gymnasielagen har ett särskilt krav på sig att ordna arbete inom sex månader efter avslutade gymnasiestudier för att kunna beviljas permanent uppehållstillstånd. Detta försätter den unge i en pressad situation då det som ung kan vara svårt att hitta arbete på så kort tid.⁵⁵

Mål 2020-2025

Sysselsättningen bland nyanlända kvinnor och män ska öka, i synnerhet bland kvinnor.

Delmål:

- Riktade insatser till kvinnor med verksamheter som har fokus på arbete eller arbetsnära aktiviteter.
- Ta fram fler individanpassade åtgärder för att öka andelen nyanlända kvinnor och män, ensamkommande unga samt nyanlända unga flickor och pojkar som kommer in på arbetsmarknaden.
- Att verka aktivt för att öka kunskapen hos arbetsgivare om arbetsmarknadsinsatser för utrikesfödda, i synnerhet för kvinnor.
- Att skapa fler insatser som ger nyanlända kvinnor och män, ensamkommande unga samt nyanlända unga flickor och pojkar möjlighet att utöka sina sociala nätverk.
- Främja nyföretagande hos nyanlända kvinnor och män med riktade insatser, i synnerhet till kvinnor.
- Att stärka samverkan mellan länets kommuner, Arbetsförmedlingen och näringslivet.
- Riktade åtgärder mot arbetsgivare med fokus på strukturell diskriminering.
- Förbättra valideringen och hitta vägar för att erkänna mer informella meriter.
- Ta tillvara på, implementera och sprid (regionalt och nationellt) fungerande metoder och arbets sätt som projektet Kvinna in i Sverige tagit fram för att öka sysselsättningen bland kvinnor.

Utbildning

Formell utbildning och goda kunskaper i det svenska språket värderas högt på den svenska arbetsmarknaden.⁵⁶ En allmänt lägre utbildningsnivån hos asylsökande och nyanlända som kommit till Sverige de senaste åren ställer därmed höga krav på anpassning av utbildningar och individuella insatser.⁵⁷ Att barn och unga går ut skolan med godkända betyg är en stark skyddsfaktor för både den fysiska och psykiska hälsan. Fortsatta satsningar på att få så många som möjligt att klara gymnasiet bör vara högt prioriterat. Den positiva effekten av en gymnasieutbildning ökar nämligen sannolikheten för flyktingar att få jobb markant.⁵⁸

Vuxenutbildning

Utbildningsnivån hos utrikes födda är generellt lägre jämfört med de som är födda i Sverige. Det finns dock stora skillnader beroende på t.ex. födelseland.⁵⁹ Om man tittar på bristyrken har kvinnodominerade bristyrken högre utbildningskrav än mansdominerade bristyrken. Detta kan vara en indikation på att det finns fler arbetstillfällen med låga krav på språkkompetens och formell utbildning inom

mansdominerade branscher än inom kvinnodominerade. Bristande språkkunskaper påverkar alltså kvinnors möjlighet att få jobb i större utsträckning än för män.⁶⁰ SFI-undervisningen skall ge språkkunskaper. Undervisningen behöver dock skapa en tydligare koppling till arbetsmarknadsetableringen, mer individanpassad och flexibel undervisning samt mer samordnad med andra aktiviteter.⁶¹ SFI-undervisning erbjuds ofta endast på

förmiddagar viket resulterar i att männen deltar i undervisningen medan kvinnorna är hemma och tar hand om barnen.

Förskola och grundskola

Små barns deltagande i förskolan bidrar till att senare förbättra förutsättningarna för kunskapsresultat i skolan. Det gäller särskilt barn till föräldrar med lägre utbildning och barn med utrikes födda föräldrar. Utrikes födda barn eller barn med två utrikes födda föräldrar är dock inskrivna i förskolan i betydligt lägre utsträckning än inrikes födda barn med minst en inrikes född förälder.⁶² Utrikes födda elever uppvisar som grupp sämre utbildningsresultat än elever födda i Sverige både i grundskolan och gymnasieskolan.⁶³ Det finns skillnader mellan flickor och pojkar. Till exempel är det i gruppen utomeuropeiskt födda en högre andel flickor än pojkar som är behöriga till gymnasiet.⁶⁴ Förutsättningarna för att nå goda resultat i grund- och gymnasieskolan påverkas

av bl.a. föräldrarnas utbildningsbakgrund och socioekonomiska förutsättningar samt elevens kön, ursprungsland och ålder vid invandringstillfället.⁶⁵

Gymnasiet

Många elever som har kommit till Sverige i, eller i nära anslutning till, gymnasiestarten har svårt att bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan samt att slutföra utbildningen och uppnå kraven för gymnasieexamen.⁶⁶ Tidigare bristande skolgång orsakar ofta att många av ungdomarna är sena i utbildningsprocessen jämfört andra jämnåriga. Språkhinder och bristande stöd från föräldrar/andra vuxna och samhället försvårar situationen.⁶⁷ Riktlinjer för hur elevernas övergångar till och från språkintröduktion ska organiseras, genomföras och följas upp behöver bli tydliga. Det finns också behov av mer resurser till studie- och yrkesvägledningen på språkintröduktion.⁶⁸

Mål 2020-2025

Nyanlända och asylsökande flickor och pojkar samt kvinnor och män har tillgång till likvärdig utbildning av god kvalitet som är anpassad efter deras behov och förutsättningar.

Delmål:

- Fler individanpassade och flexibla lösningar för undervisning inom vuxenutbildningen.
- Insatser för en bättre och effektivare skolgång för nyanlända barn och ungdomar som börjar i svensk skola under senare del av grundskolan/i gymnasiet.
- Att riktlinjerna för hur språkintröduktion genomförs blir tydligare.
- Att ett ökat antal nyanlända har sina barn på förskola.
- Att förskola/fritidshem erbjuds även på obekväma tider så att båda föräldrarna kan studera på lika villkor.
- Utveckla och sprida suggestopedi som metod för att gynna språkutvecklingen hos lågutbildade.
- Att skapa insatser för nyanlända föräldralediga för att ge tillfälle till språkinläring och att lära sig mer om samhället.
- Att stödinsatser i form av läsläsning till nyanlända barn och unga samt ensamkommande barn och unga finns i alla länets kommuner.
- Att ensamkommande barn och unga erbjuds anpassad studie- och yrkesvägledning under språkintröduktionen.

Uppföljning

För att ta reda på om det arbete och de insatser som bedrivs under strategiperioden bidrar till att uppfylla målen behöver strategin följas upp. Uppföljningen skall innehålla en beskrivning av hur berörda aktörer har arbetat med att stödja genomförandet av strategin.

En årlig uppföljning av Integrationsstrategins samtliga målområden genomförs därför av Beredningsgruppen. Syftet med uppföljningen är att följa upp utvecklingen av integrationen i länet i förhållande till strategins sex målområden. Syftet är också att identifiera nya utmaningar. Den årliga uppföljningen redovisas för Integrationsrådet vid årets sista möte och innehåller:

- Hur ser utvecklingen ut inom respektive målområde?
- Vilka insatser har genomförts under året?
- Förslag på prioriteringar för nästkommande år.

Som underlag till uppföljningen används befintlig statistik för ett antal utvalda delmål samt egna uppföljningar i länet. Inför uppföljningen skickas en enkät till kommunerna, regionen och alla andra berörda organisationer inom rådet för att inhämta information om vilka insatser som har genomförts det senaste året.

Utöver Beredningsgruppens arbete med uppföljning av integrationsstrategin är det viktigt att alla samverkansparter arbetar för att strategin får spridning i sina respektive verksamheter och där följs upp utefter eget arbete.

Utifrån resultatet av den årliga uppföljningen bidrar Länsstyrelsens olika integrationsnätverk och Beredningsgruppen med förslag på kommande prioriteringar. Integrationsrådet fastställer och beslutar om årliga prioriteringar samt löpande tillsätter fokusgrupper för att arbeta med insatser i syfte att nå målen. Genomförande av olika insatser och utvecklingsarbeten kan ske genom olika medel som finns att söka.⁴

⁴ Se Bilaga 4

-
- ¹ Länsstyrelsen Västmanland (2020) *Bostadsmarknadsanalys 2020. Västmanlands län*. Rapport 2020:07 och Länsstyrelsen Västmanland (2019) *Bostadsmarknadsanalys 2019. Västmanlands län*. Rapport 2019:05.
- ² SCB (2019) – *Integration – en beskrivning av läget i Sverige*.
- ³ Barnombudsmannen (2018). *Max18. Statistik om barn och unga. Barn i lägenhet som är trångbodda. Västmanland*.
- ⁴ Länsstyrelserna (2019) *På tal om statistik och mänskliga rättigheter*. Meddelande 2019:22
- ⁵ Länsstyrelsen Västmanland (2019) *Lägesbilder. Redovisning från Länsstyrelsen Västmanland 2019*. Ärendenummer 851-5044-2019
- ⁶ Arbetsförmedlingen (2017) *Platsen och boendets påverkan på nyanländas arbetsmarknadsetablering* Promemoria 2017:4
- ⁷ ESO 2016:1 *Boende med konsekvens – en ESO-rapport om etnisk bostadssegregation och arbetsmarknad*. Finansdepartementet
- ⁸ Brottsförebyggande rådet (2019) *Nationella trygghetsundersökningen 2019*
- ⁹ Liv och hälsa Ung (2020) Statistik. Utvalda delar: Känner sig alltid trygg i bostadsområdet på kvällen och natten respektive dagen
- ¹⁰ Svenska Röda Korset (2020) *Mitt liv räknas. Den humanitära situationen för ensamkommande unga* och Socialstyrelsen (2020) *Individ och familjeomsorg. Lägesrapport 2020* och Västerås stad (2018) *Projekt Länken. En kartläggning och uppsökande verksamhet kring hemlösa, tidigare ensamkommande unga i Västerås 2018*.
- ¹¹ Folkhälsomyndigheten (2019) *Hälsa hos personer som är utrikes födda – skillnader i hälsa utifrån födelseland*
- ¹² Folkhälsomyndigheten (2019) *Hälsa hos personer som är utrikes födda – skillnader i hälsa utifrån födelseland*
- ¹³ Wångdahl, Josefine (2014) *Vilken betydelse har hälsolitteracitet för hälsoundersökningen för asylsökande?* Uppsala Universitet. Socialmedicinsk rapportserie Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap 2014-09-04 ISSN 1402-7070
- ¹⁴ Wångdahl, Josefin och Åhs, Annika (2014) *Projekt Athena – en användbar metod för att främja närhet till arbetsmarknaden och hälsa hos långtidsarbetslösa utlandsfödda kvinnor?* Uppsala universitet. Socialmedicinsk rapportserie Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap 2014-09-04 ISSN 1402-7070
- ¹⁵ Kakabaveh, Amineh (2018) *De osynliggjorda utlandsfödda kvinnorna*. Interpellation 2018/19:238.
- ¹⁶ Helander, Karin och Leviner, Pernilla (red) (2019) *Barn, migration och integration i en utmanande tid*.
- ¹⁷ Länsstyrelsen Västmanland (2019) *Lägesbilder. Redovisning från Länsstyrelsen Västmanland 2019*. Ärendenummer 851-5044-2019
- ¹⁸ Socialstyrelsen (2020) *Individ- och familjeomsorg. Lägesrapport 2020*.
- ¹⁹ Svenska Röda korset (2020) *Mitt liv räknas. Den humanitära situationen för ensamkommande unga* och Ensamkommandes förbund (2019) *Kartläggning av livsvillkoren i Malmö för ensamkommande barn och unga upp till 25 år* och Socialstyrelsen (2020) *Individ och familjeomsorg. Lägesrapport 2020*.
- ²⁰ Teimouri, Arman (2019) *Situationen för hbtq-flyktingar*. Motion 2019/20:1978.
- ²¹ Helander, Karin och Leviner, Pernilla (red) (2019) *Barn, migration och integration i en utmanande tid*.
- ²² Darvishpour Merhdad och Månsson, Niclas (2019) *Ensamkommandes upplevelser och professionellas erfarenheter – integration, inkludering och jämställdhet* och Stretemo, Live (2019) *Ensamkommande barn och ungdomar – en kunskapsöversikt*
<https://goteborgsregionen.se/download/18.6f622625157b5e1c6d0313f6/1476258657706/Ensamkommande+barn+en+kunskapsöversikt.pdf>
- ²³ Socialstyrelsen (2017) *Slutredovisning av uppdraget med anledning av det ökade mottagandet av ensamkommande barn m.m.*, S2016/00235/FST,
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepointdokument/artikelkatalog/ovrigt/2017-6-15.pdf>
- ²⁴ Länsstyrelsen Västmanland (2019) *Invandrarindex kartläggning*
- ²⁵ Wagnsson et al (2019). *Nyanlända barns och ungdomars uppfattningar om och upplevelser av föreningsidrotten i Sverige*. Riksidrottsförbundet, FoU-rapport 2019:3
- ²⁶ Länsstyrelsen Västmanland län (2015) *Det civila samhället och integration: En översikt*. Rapport 2015:12.
- ²⁷ Jönsson och Scaramuzzino (2018) *Föreningsaktivitetens betydelse och mervärde för nyanländas etablering genom NAD*. Socialhögskolan. Lunds universitet och Länsstyrelsen Västmanland län (2015) *Det civila samhället och integration: En översikt*. Rapport 2015:12.
- ²⁸ Region Västmanland (2020) *Liv och hälsa ung 2020*
- ²⁹ IM (2020) *Nio hinder och 150 förslag på lösningar – en kartläggning av integration och inkludering för en aktiv fritid*. Projektrapport.

-
- ³⁰ Barnombudsmannen (2017-2018). Max18. *Statistik om barn och unga*. Barn som deltar i idrottsaktiviteter. Barn som deltar i fritidsaktiviteter (ej idrott). Riket och IM (2020) *Nio hinder och 150 förslag på lösningar – en kartläggning av integration och inkludering för en aktiv fritid*. Projektrapport.
- ³¹ Information från Västmanlands länsbildningsförbund 2020-06-24
- ³² Ensamkommandes förbund (2019) *Kartläggning av livsvillkoren i Malmö för ensamkommande barn och unga upp till 25 år*.
- ³³ Ensamkommandes förbund (2019) *Kartläggning av livsvillkoren i Malmö för ensamkommande barn och unga upp till 25 år*.
- ³⁴ Information från SISU Västmanland 2020-06-23
- ³⁵ Länsstyrelsen i Jönköpings län (2018) *Länsstyrelsens återrapportering av uppdrag om översyn av samhällsorientering för nyanlända*. Meddelande nr 2018:14. Dnr 851-1645-2018.
- ³⁶ Länsstyrelsen Västmanlands län (2018) *Redovisning av uppdrag 3.7 (samhällsorientering)*. Dnr 851-6841-18 och Länsstyrelsen Jönköpings län (2019) *Länsstyrelsens återrapportering av uppdrag 46 enligt regleringsbrevet för 2019*. Dnr 851-127-2020.
- ³⁷ Länsstyrelsen Västmanland (2019) *Kartläggningen Invandrarindex och EKB-nätverket i Västmanlands län*
- ³⁸ Länsstyrelsen i Jönköpings län (2018) *Länsstyrelsens återrapportering av uppdrag om översyn av samhällsorientering för nyanlända*. Meddelande nr 2018:14. Dnr 851-1645-2018.
- ³⁹ Länsstyrelsen Västmanlands län (2018) *Redovisning av uppdrag 3.7 (samhällsorientering)*. Dnr 851-6841-18
- ⁴⁰ Ensamkommandes förbund (2019) *Kartläggning av livsvillkoren i Malmö för ensamkommande barn och unga upp till 25 år*.
- ⁴¹ Arbetsförmedlingen (2020) *Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden*. Kunskapsläget i korthet.
- ⁴² Region Västmanland (2020) *Utrikesföddas etablering på arbetsmarknaden i Västmanlands län. Med särskilt fokus på utrikes födda kvinnors etablering*. Projektrapport.
- ⁴³ Regeringen (2019) Budgetpropositionen för 2020. Regeringens proposition 2019/20:1. Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering
- ⁴⁴ Quillian, L., A. Heath, D. Pager, A. H. Midtboen, F. Fleischmann, and O. Hexel (2019) *Do some countries discriminate more than others? Evidence from 97 field experiments of racial discrimination in hiring*. Sociological science, doi: 10.15195/v6.a18
- ⁴⁵ Qi, H., Irastorza, N., Emilsson, H. & P. Bevelander. (2019). Does Integration Policy Integrate? The Employment Effects of Sweden's 2010 Reform of the Introduction Program. IZA Discussion Paper No. 12594.
- ⁴⁶ Region Västmanland (2020) *Kartläggning – Kommunala erfarenheter om utlandsfödda kvinna utanför arbetskraften i Västmanland län* och Puranen, Bi (2019) *Med migranternas röst. Den subjektiva integrationen*. Forskningsrapport 2019:2.
- ⁴⁷ Tillväxtverket (2019) *Fem vägar till arbete och företagande för utrikes födda kvinnor – en kvalitativ kartläggning av verksamheter som stärker nätverk och kontakt med arbetsmarknaden*. Rapport 0287.
- ⁴⁸ Arbetsförmedlingen (2020) *Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden*. Kunskapsläget i korthet.
- ⁴⁹ Tovatt, Caroline (2014) *Kontaktnätet avgör om du får jobb*. Artikel www.meterojobb.se
- ⁵⁰ ESO 2016:1 *Boende med konsekvens – en ESO-rapport om etnisk bostadssegregation och arbetsmarknad*. Finansdepartementet.
- ⁵¹ Arbetsförmedlingen (2020) *Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden*. Kunskapsläget i korthet
- ⁵² Region Västmanland (2020) *Utrikesföddas etablering på arbetsmarknaden i Västmanlands län. Med särskilt fokus på utrikes födda kvinnors etablering*. Statistikrapport.
- ⁵³ Region Västmanland (2020) *Kartläggning – Kommunala erfarenheter om utlandsfödda kvinna utanför arbetskraften i Västmanland län*.
- ⁵⁴ Länsstyrelsen Västmanland (2019) *Invandrarindex kartläggning*
- ⁵⁵ Socialstyrelsen (2019) *Unga som fått uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen – Lägesbild i maj 2019*.
- ⁵⁶ Arbetsförmedlingen (2020) *Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden*. Kunskapsläget i korthet.
- ⁵⁷ Länsstyrelserna (2019) *Lägesbilder från kommuner och regioner 2019*. 2019:21
- ⁵⁸ Wennberg, Karl, Videnord, Emelie och Bråmås, Åsa (2019) *Integration i hela Sverige. Från asyl till arbete*. Fores.
- ⁵⁹ Region Västmanland (2020) *Utrikesföddas etablering på arbetsmarknaden i Västmanlands län. Med särskilt fokus på utrikes födda kvinnors etablering*. Statistikrapport.
- ⁶⁰ Arbetsförmedlingen (2020) *Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden*. Kunskapsläget i korthet och Sweco (2020) *Nulägesanalys Agenda 2030 Västmanlands län*.
- ⁶¹ Nordström Skans Oskar, Hensvik Lena och Eriksson Stefan (2017) *Åtgärder för en inkluderande arbetsmarknad*. Konjunkturrådets rapport 2017, Stockholm: SNS Förlag.

⁶² Regeringen (2019) *Budgetpropositionen för 2020*. Regeringens proposition 2019/20:1. Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och Helander, Karin och Leviner, Pernilla (red) (2019) *Barn, migration och integration i en utmanande tid* och SNS (2020) *Studiegapet mellan inrikes och utrikes födda elever*. Stockholm.

⁶³ Regeringen (2019) *Budgetpropositionen för 2020*. Regeringens proposition 2019/20:1. Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och Helander, Karin och Leviner, Pernilla (red) (2019) *Barn, migration och integration i en utmanande tid* och SNS (2020) *Studiegapet mellan inrikes och utrikes födda elever*. Stockholm.

⁶⁴ SCB (2018) *Integration - en beskrivning av läget i Sverige*.

⁶⁵ Regeringen (2019) *Budgetpropositionen för 2020*. Regeringens proposition 2019/20:1. Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och Helander, Karin och Leviner, Pernilla (red) (2019) *Barn, migration och integration i en utmanande tid* och SNS (2020) *Studiegapet mellan inrikes och utrikes födda elever*. Stockholm.

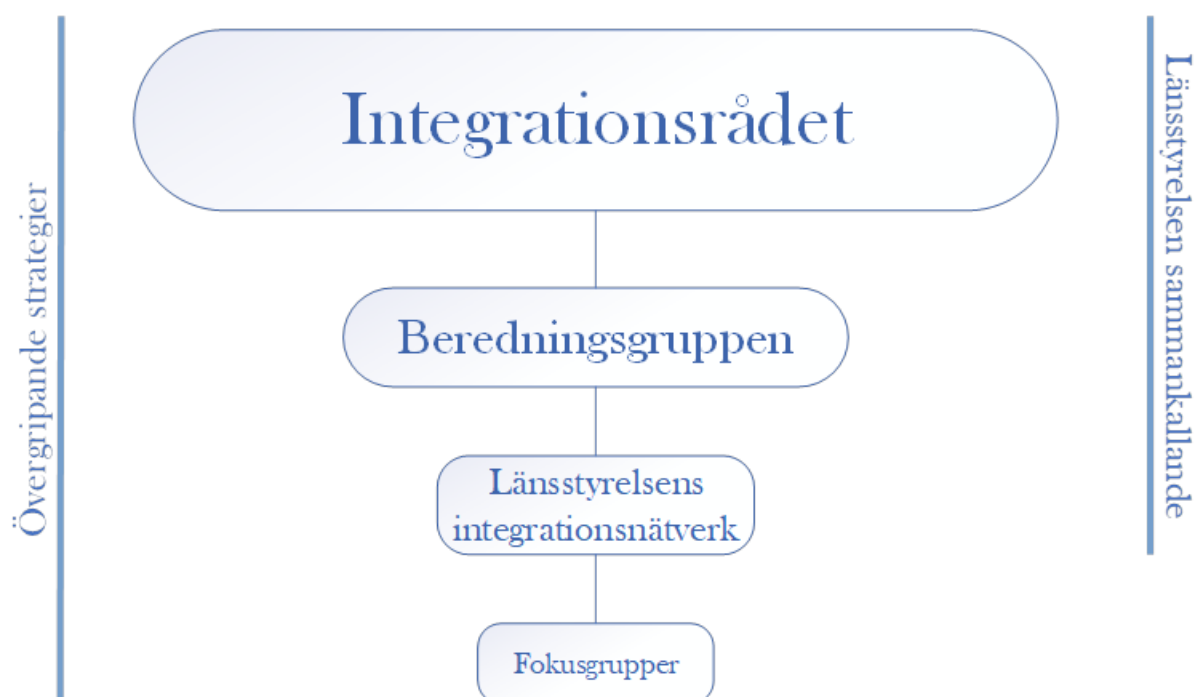
⁶⁶ Regeringen (2019) *Budgetpropositionen för 2020*. Regeringens proposition 2019/20:1. Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering.

⁶⁷ Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) (2018) *Stöd till ensamkommande barn och unga. Effekter, erfarenheter och upplevelser. Systematisk litteraturoversikt och etiska och samhällsliga aspekter*. Rapport 294/2018.

⁶⁸ Skolverket (2018) *Uppföljning av språkintröduktion Beskrivande statistik på nationell nivå och nyanlända elevers övergångar till och från språkintröduktion*. Rapport 469 2018.

Integrationsrådets organisation

Integrationsrådet i Västmanland inrättades år 2016 och utgör ett viktigt regionalt forum för samverkan på strategisk nivå. Integrationsrådet leds av Landshövdingen och består av kommunstyrelsernas ordförande, regionstyrelsens ordförande, chefer vid myndigheter i länet, näringslivsrepresentanter och företrädare för civilsamhället. Integrationsrådet ska främja en samsyn samt öka samverkan och delaktighet kring integrationsarbetet genom att skapa en arena för att lyfta integrationsfrågorna i länet.



Integrationsarbetet behöver ske i samverkan med en rad andra områden som har påverkan på integrationen, exempelvis jämställdhet, barnrätt, diskriminering, hälsa och näringsliv. Både på nationell och regional nivå finns övergripande mål och strategidokument som är viktiga utgångspunkter i integrationsarbetet. Se bilaga 1.

Länsstyrelsen leder och är sammankallande för de regionala forumen; Integrationsrådet, Beredningsgruppen och Länsstyrelsens integrationsnätverk. Integrationsrådet verkar på strategisk nivå och behandlar samordnings- och utvecklingsfrågor som rör asylsökande, nyanlända och ensamkommande barn samt andra grupper som identifierats utifrån särskilda behov. Integrationsrådet sammanträder vid fyra tillfällen per år och beslutar om prioriteringar bland målen i strategin. Till stöd för Integrationsrådet finns Beredningsgruppen som bereder inkomna frågor från integrationsnätverken. Beredningsgruppen kan också bereda andra frågor som är aktuella ur ett nationellt och/eller regionalt perspektiv. Integrationsnätverken är länken mellan det operativa lokala arbetet och Beredningsgruppen.

Beredningsgruppen har en bred representation från länet, både geografiskt och kompetensmässigt. Medlemmarna representerar kommuner, regionen, myndigheter och

civilsamhället. Länsstyrelsens integrationsnätverk består av tjänstepersoner som arbetar med integrationsfrågor på olika sätt inom kommuner, regionen och myndigheter samt representanter från civilsamhället.

Länsstyrelsen samordnar flera integrationsnätverk i länet. Nätverkens sammansättning och struktur varierar över tid beroende på hur mottagande av asylsökande, nyanlända och ensamkommande barn förändras. Utifrån nätverken skapas fokusgrupper i enlighet med uppkomna behov och behov av insatser för att nå målen i strategin. Integrationsrådet beslutar om tillsättandet av fokusgrupper. Sammanställande för respektive fokusgrupp beslutas när gruppen bildas och är med fördel en aktör som står nära den aktuella frågan (inte nödvändigtvis Länsstyrelsen).

Allt arbete inom Integrationsrådets organisation utgår från visionen och det övergripande målet och mynnar ut i aktivitetsplaner med beskrivningar av insatser och dess effekter.

För att nå de uppsatta målen i strategin krävs samhandling. Alla berörda organisationer behöver bidra i arbetet, var och en utifrån sitt ansvarsområde. Se bilaga 3.

För finansiering av gemensamma regionala insatser som tillkommer utöver ordinarie verksamhet för länets kommuner, regionen och myndigheter så finns möjlighet att söka statliga medel eller andra fondmedel. Se bilaga 4.

Olika aktörers uppdrag inom integrationsarbetet

Det är många olika aktörer som på olika sätt bidrar i länets integrationsarbete. Nedan beskrivs exempel på aktuella aktörer och deras uppdrag, roller och ansvar.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har ett övergripande samordningsansvar för integrationsfrågorna. Myndigheten svarar för den statliga förvaltningen i länet och har flera uppdrag att samordna olika samhällsintressen och olika aktörers insatser samt att främja länets utveckling.

Inom integrationsarbetet verkar Länsstyrelsen på nationell, regional och lokal nivå i samverkan med kommuner, statliga myndigheter, företag, organisationer och föreningar för att det ska finnas beredskap i länen att ta emot nyanlända och ensamkommande barn. Länsstyrelsens uppdrag omfattar även att stärka arbetet med tidiga insatser för asylsökande, samt att samordna arbetet på regional nivå.

Länsstyrelsen har vidare till uppgift att utlysa och fördela statsbidrag till kommuner och civilsamhällets organisationer för att underlätta bosättning, höja kommunernas beredskap och mottagningskapacitet, utveckla verksamheter med flyktingguider och familjekontakter samt främja tidiga insatser för asylsökande.

Länsstyrelsen driver även webbplatsen informationsverige.se som är en guide på 10 språk med grundläggande och aktuell information om det svenska samhället. I första hand riktar sig webbplatsen till asylsökande, nyanlända och ensamkommande barn. Det finns även information som riktar sig till personer som möter nyanlända. Webbplatsen drivs i samarbete med Arbetsförmedlingen och Migrationsverket.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingens kärnuppdrag är att verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom att effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft, prioritera dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden, samt bidra till att stadigvarande öka sysselsättningen på lång sikt.

Arbetsförmedlingen ansvarar vidare för att nyanlända invandrare erbjuds insatser som främjar en snabb och effektiv etablering på arbetsmarknaden. Inom ramen för detta ansvar ska myndigheten vara samordnande, stödjande och pådrivande i för-hållande till övriga berörda parter.

Genom lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, har Arbetsförmedlingen ett särskilt ansvar för nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd som flyktingar eller skyddsbehövande samt vissa av deras anhöriga. För denna målgrupp finns etableringsprogrammet, ett arbetsmarknadspolitiskt program som syftar till att underlätta och påskynda deltagarnas etablering i arbets- och samhällslivet.

Arbetsförmedlingen har det samordnande ansvaret för deltagare i etableringsprogrammet men insatserna i programmet ges av olika huvudmän, exempelvis svenska för invandrare (sfi) som kommunerna ansvarar för. Även den så kallade utbildningsplikten, vilken gäller deltagare som på grund av en kort utbildningsbakgrund inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden i programmet, innebär ett gemensamt åtagande för Arbetsförmedlingen och landets kommuner. För att utbildningsplikten ska få avsedd effekt är det viktigt att ansvarsfördelningen mellan

parterna är tydlig samt att det finns en god samverkan mellan Arbetsförmedlingen, landets kommuner och folkhögskolor.

Civilsamhället

Civilsamhällets insatser på integrationsområdet sker på många olika sätt och utförs av många olika typer av organisationer. Civilsamhället utför verksamheter och bildning inom bland annat områdena hälsa, arbete, sysselsättning, språk, bostad. Ibland sker verksamheten i samverkan med offentliga aktörer (ofta kommuner, men även statliga myndigheter).

Vissa verksamheter finansieras av offentliga projektmedel medan andra får generella verksamhetsbidrag eller driver sin verksamhet helt utan offentligt stöd. Somliga organisationer har stor ekonomisk omsättning och är väletablerade nationellt, regionalt och lokalt, medan andra har små resurser och bedriver verksamhet beroende på behov och möjligheter. En fråga som diskuteras mycket i civilsamhället är hur partnerskap med offentlig sektor kan stärka långsiktigt hållbar samverkan och underlätta för båda parter. Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en möjlig väg att göra detta.

Exempel på aktörer i civilsamhället som gör stora insatser och är mycket betydelsefulla i etableringsprocessen är folkbildningen (folkhögskolor och studieförbund), trossamfund, idrottsföreningar och kulturföreningar. Även enskilda individer som engagerar sig gör betydelsefulla insatser.

Försäkringskassan

Försäkringskassan beslutar om eventuella socialförsäkringsförmåner och administrerar utbetalningen av etableringsersättningen till de nyanlända som ingår i etableringsuppdraget.

Myndigheten fattar också beslut om och betalar ut etableringstillägg och bostadsersättning. Försäkringskassan har samordningsansvar för de insatser som behövs för rehabilitering av de personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

Etableringsplanen gäller högst 24 månader och under denna tid utgår en etableringsersättning som beslutas av Arbetsförmedlingen men betalas ut av Försäkringskassan.

Arbetsförmedlingen ansvarar även för arbetslivsinriktad rehabilitering i form av vägledning, utredande, rehabiliterande eller arbetsförberedande insatser.

Kommunerna

Arbetsförmedlingen har huvudansvaret¹ för att samordna etableringsinsatserna som är insatser och stöd med målet att hitta ett arbete för nyanlända i arbetsförålder mellan 20 - 64-år. Kommunerna ansvarar för alla åldrar och där stödet handlar om etablering i samhället.

Kommunerna har ansvar för mottagande, bostadsförsörjning, undervisning i svenska för invandrare (SFI) och samhällsorientering enligt förordningen (2010:1138) för vissa nyanlända invandrare som omfattas av lagen om etableringsinsatser. Kommunerna ansvarar också för försörjning av de personer som inte har rätt till en etableringsplan och därmed inte har rätt till etableringsersättning.

¹ sedan 1 december 2010

Kommunerna ansvar även för flera kärnverksamheter som förskola, skola, vuxenutbildning, äldreomsorg och insatser inom det sociala området som samtliga kommunmedborgare, både nyanlända och infödda, har rätt till utifrån behov.

För ensamkommande asylsökande barn tillkommer skyldigheter för kommunen att tillhandahålla en god man under asyltiden och särskilt förordnad vårdnadshavare om uppehållstillstånd beviljats.

För nyanlända som anvisas till kommunen för bosättning enligt Lag (2016:38) har kommunen ett utökat ansvar att ordna med boende för att underlätta för etablering. Antalet personer som kommunen tar emot på anvisning utgår ifrån det kommunal som fastställs årligen.

Migrationsverket

Migrationsverket är en statlig förvaltningsmyndighet som ansvarar för frågor som rör bland annat uppehållstillstånd, arbetstillstånd, anvisning för bosättning, visering, medborgarskap och återvandring.

Migrationsverket arbetar med att pröva ansökningar från personer som vill bosätta sig i Sverige, komma på besök, få svenskt medborgarskap eller söka skydd undan förföljelse.

I Migrationsverkets uppdrag ingår att erbjuda asylsökande boende och bistånd till mat enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande med flera (LMA) under tiden de väntar på besked i sitt ärende. Migrationsverket anvisar även kommuner som ska ordna boende för ensamkommande barn, enligt LMA, och ansvar för vidarebosättning av kvotflyktingar. Migrationsverket betalar också ut statlig ersättning till kommuner och regioner för vissa kostnader för personer som fått uppehållstillstånd. Sedan 2016 ansvarar myndigheten för att lämna förslag på länstal för nyanlända och för att anvisa nyanlända till kommuner för bosättning.

Migrationsverket arbetar med mänskliga rättigheter genom att pröva ansökan från personer som av olika skäl vill bosätta sig eller söka skydd i Sverige. Varje ansökan ska prövas individuellt, rättssäkert och utifrån en tydlig och gemensam process. Ingen ska heller riskera att bli särbehandlad i mötet med medarbetare på myndigheten.

Migrationsverket ger även stöd till de personer som redan har uppehållstillstånd, och som av olika skäl vill återvända till sina hemländer. Myndigheten ansvarar också för att de som fått av- eller utvisningsbeslut självmant lämnar Sverige och att det sker på ett värdigt sätt.

Migrationsverket är inte bara en länk i migrationskedjan utan har också uppdraget att hålla ihop kedjan genom att samverka med berörda myndigheter och organisationer.

Näringslivet

Näringslivet är en viktig part i samverkan för att nyanländas kompetens ska tas tillvara och arbetsgivarnas kompetensbehov tillgodoses, exempelvis genom att tillhandahålla praktikplatser, validering och olika former av anställningar. Ett exempel som kräver samverkan med näringslivet är framtagandet av olika jobbspår.

Alla samverkande parter har ett ansvar att engagera och påverka näringslivet så att nyanlända snabbare etableras i samhället.

Region Västmanland

Region Västmanland ansvarar för hälso- och sjukvård och medicinsk rehabilitering, habilitering samt hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Region Västmanland ger sedan 2013 asylsökande, gömda och tillståndslösa personer som stadigvarande uppehåller sig i Västmanlands län, rätt till sjukvård, tandvård, habilitering och hjälpmedel på samma villkor som folkbokförda i Västmanlands län oavsett ålder.

Det finns en särskild vårdcentral riktad till asylsökande och gömda, Råby vårdcentral och asylhälsa i Västerås, samt med två filialer i Arboga och Fagersta. De har specifik kompetens för och erbjuder hälsoundersökningar till målgrupperna asylsökande och nyanlända som har fått uppehållstillstånd och är bosatta i länet.

Folktandvården Västmanlands AB har ansvar att ge tandvård som inte kan anstå dvs. akuta behov av tandvård, till asyl, tillståndslösa och gömda. Vid behov av specialisttandvård kan behandling även utföras på Specialisttandvården inom Västmanlands sjukhus Västerås. Nyanlända med uppehållstillstånd har rätt till tandvård på samma villkor som folkbokförda i Västmanland.

Region Västmanlands regionala utvecklingsförvaltning har till uppgift att driva och samordna utvecklingen av Regionens interna arbete med integrationsfrågor, föreslå åtgärder samt ge stöd i frågor kring asylsökande och gömdas rättigheter. Regionala utvecklingsförvaltningen ansvarar också för samordningen av den statliga ersättningen till Regionen (för vård till asylsökande och nyanlända).

Utgångspunkter

Nationell nivå

Integrationsstrategin utgår från nationella mål för integrationspolitiken och jämställdhetspolitiken. Därtill beaktas även diskrimineringslagen, barnperspektivet, FN:s konvention om barns rättigheter och FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030. Förutom ovan nämnda finns även kopplingar till Delmos arbete mot segregation.

De nationella integrationspolitiska målen

Mål för integrationspolitiken:

- Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Fokus och inriktning i integrationspolitiken:

- Snabbare etablering på arbetsmarknaden.
Påskynda nyanländas etablering i arbets- och samhällsliv. Insatser/processer ska samordnas och utföras utan tidsfördröjning med bibehållen kvalitet.
- Hållbart mottagande i hela landet.
Flyktningmottagandet är ett gemensamt ansvar för hela samhället. För dem som beviljats uppehållstillstånd är bosättning i en kommun ett viktigt första led i processen för etablering på arbetsmarknaden.

De nationella jämställdhetspolitiska målen

Ett jämställdhetsperspektiv är centralt i genomförandet av integrationspolitiken, t.ex. finns stora skillnader när det gäller kvinnor respektive mäns möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. För att nå målen kan generella åtgärder behöva kompletteras med riktade åtgärder för en särskild grupp.

Mål för jämställdhetspolitiken:

- Att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Fokus och inriktning i jämställdhetspolitiken:

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- Jämställd utbildning. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemanvändningen och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
- Jämställd hälsa. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen (2008:567) är grunden för såväl offentlig som privat verksamhet. Lagen syftar till att främja likabehandling och förebygga diskriminering samt att stärka rättssäkerheten för den som utsatts för diskriminering. Det finns sju diskrimineringsgrunder som omfattas av lagens diskrimineringsförbud: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariationer, sexuell läggning eller ålder.

Genomförande av insatser enligt denna överenskommelse ska svara mot diskrimineringslagens ändamål.

Barnperspektivet

FN:s konvention om barnets rättigheter blev svensk lag den 1 januari 2020.

Enligt FN:s Barnkonvention är barn ”Varje människa under 18 år”. Vidare anger konventionen att ”Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras” och ”Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn”.

Ett tydligt barnperspektiv ska genomsyra länets integrationsarbete. Ansvariga parter ska säkerställa barnets rättigheter och verka för att den egna verksamheten ska vara känd, tillgänglig och anpassad för barn. I de insatser och åtgärder som planeras utifrån målen i strategin skall en barnkonsekvensanalys genomföras i ett tidigt skede. Med hjälp av barnkonsekvensanalyser försäkras att barnperspektivet beaktas och barnens perspektiv inhämtas där det anses vara relevant.

Agenda 2030

FN har antagit 17 globala mål för hållbar utveckling, Agenda 2030. Kommuner, regionen, företag och organisationer är viktiga aktörer i genomförandet av agendan. Genom att utgå ifrån och bidra till ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet i länet medvekrar vi till att på lokal nivå uppnå de globala målen.

I den nulägesanalys för Västmanlands län som Länsstyrelsen lät genomföra våren 2020 visar resultaten på att arbetet inom vissa områden som särskilt berör integration behöver stärkas och intensifieras. Det gäller till exempelvis **Mål 1** Ingen fattigdom, **Mål 3** Hälsa och välbefinnande och **Mål 4** God utbildning för alla.¹

Precis som riket har Västmanlands län utmaningar i fråga om ojämlikhet, ökning av våldsbrotten och minskad upplevd trygghet. Ojämlikheten kan handla om exempelvis skillnader i inkomst och hälsa, skillnader mellan könen och skillnader mellan kommuner inom Västmanlands län.

¹ Sweco (2020) Nulägesanalys Agenda 2030 Västmanlands län. s.3



Regional nivå

På Regional nivå finns ett flertal strategier och handlingsplaner som på olika sätt berör integrationsarbetet. I arbetet med att ta fram aktivitetsplaner för olika delmål behöver dessa beröringspunkter uppmärksammas och samverka i de frågor där detta är nödvändigt. Förutom de strategier som nämns här nedan finns kopplingar till Strategin för myndighetssamverkan om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer 2017-2020, ANDT-strategin 2017-2021 och Kompetensförsörjningsstrategin.

Regional utvecklingsstrategi (RUS) för Västmanland 2030

RUS är grunden för det regionala utvecklingsarbetet i Västmanland och stärker hela länets utveckling och hållbara tillväxt. RUS fungerar styrande för Region Västmanlands verksamhet, vägledande för länets kommuner och länsstyrelsen samt inspirerande för företag, lärosäten, folkhögskolor, kulturinstitutioner och civilsamhället.

Strategin vilar på visionen:

Ett livskraftigt Västmanland genom hållbar utveckling

Till visionen finns tre underliggande målområden som beskriver det utvecklingsarbete som behöver ske för att nå visionen till år 2030:

1. Ett välmående Västmanland
2. Ett tillgängligt Västmanland
3. Ett nyskapande Västmanland genom hållbar tillväxt.

Till respektive målområde är olika delmål framtagna. Flera av dessa delmål berör länets integrationsarbete och är förenliga med mål och delmål i Integrationsstrategin.

Strategi för jämställdhetsintegrering i Västmanlands län 2018-2020

En viktig utgångspunkt för genomförande av målen i strategin är jämställdhet.

I november 2017 fattade länets Jämställdhetsråd ett inriktningsbeslut om att anta en *Strategi för jämställdhetsintegrering 2018–2020*. Strategin utgår från de nationella målen och syftar till att länet genom samhandling ska arbeta tillsammans för att nå en ökad jämställdhet i samhället.

Integrationsstrategin och jämställdhetsstrategin har tydliga beröringspunkter.

Jämställdhetsrådets övergripande mål:

- Västmanland ska vara ett attraktivt län för flickor och pojkar, kvinnor och män, att leva, bo, arbeta och studera i.

Försvårande omständigheter

Den pandemi som bröt ut under våren 2020 till följd av covid-19 påverkar integrationsarbetet på både kort och lång sikt.

En potentiellt hög arbetslöshet och svårare arbetsmarknad kan komma att påverka gruppen nyanlända på lång sikt. Här kan särskilt nyanlända kvinnor komma att drabbas då de idag utgör en majoritet av de som ingår i etableringen. Aktiviteter riktade till asylsökande ställdes i stor utsträckning in under pandemin vilket kan påverka språkinläringen och samhällsinformation negativt på längre sikt.

Ojämlighet i hälsa påverkas till stor del av förhållandena i samhället vi lever i. Det finns en risk att pandemin ska förstärka ojämlikhet i hälsa mellan grupper och att detta på lång sikt ska innebära negativa hälsokonsekvenser för grupperna men också ansträngningar för samhället i stort.

För barn har covid-19 inneburit att de skyddande faktorer som i viss mån finns på social nivå (utanför familjen) och strukturell nivå (genom samhället) satts under press. På kort sikt innebär detta störst risker för de barn som redan är mest utsatta eller som riskerar utsatthet. På längre sikt innebär det att även de barn med många skyddsfaktorer blir än mer beroende av de skyddsfaktorer som finns närmast, i familjen eller nära relationer.

MÖJLIGA ALTERNATIV FÖR FINANSIERING

De insatser och åtgärder som arbetas fram kan ibland utföras via ordinarie verksamheter inom rådets olika organisationer. Mer omfattande insatser och åtgärder kan dock kräva finansiering av andra medel. Här nedan följer en sammanställning över aktuella medel som kan sökas för olika integrationsinsatser.

Allmänna arvsfonden

Allmänna arvsfonden fördelar [medel](#) löpande under året till projekt av ideell karaktär till förmån för barn och ungdomar (0-25 år) samt personer med funktionsnedsättning. Projekten bedöms utifrån hur nyskapande och utvecklande de är för målgruppen. Andra viktiga kriterier för att få pengar är målgruppens delaktighet i projekten, att det finns en plan för överlevnad efter projektsavslut och att projekten vilar på en demokratisk grund. Medel kan sökas av Ideella/icke vinstdrivande organisationer samt offentlig huvudman, till exempel kommun eller skola. Offentlig huvudman måste bedriva projektet i nära samarbete med ideell organisation samt gå in med en egeninsats i projektet.

Arvsfonden har två stödformer:

Lokalstöd – för att göra en om-, till-, eller nybyggnation för att kunna starta ny verksamhet på orten.

Projektstöd – för att utveckla, ta fram och skapa en ny metod, en ny modell, en ny typ av verksamhet eller ett nytt sätt att arbeta.

Asyl- Migrations- och Integrationsfonden – AMIF

Inom ramen för EUs gemensamma politik finns pengar avsatta i olika [fonder](#). Fondernas användning styrs av politiskt fastställda program och regelverk. Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) är en fond som ska stödja EUs medlemsstater i arbetet med att genomföra den gemensamma asyl- och migrationspolitiken.

Myndigheter, kommuner, landsting, frivilligorganisationer, den idéburna sektorn, företag, utbildnings- och forskningsinstitut samt arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer kan ansöka om medfinansiering från fonden för projekt inom tre olika områden: asyl, integration och laglig migration samt återvändande. Projekten ska rikta sig till tredjelandsmedborgare. Beviljade projekt medfinansieras med 75 procent. Projekt som medfinansieras av AMIF ska främja migrationens möjligheter genom att på något sätt förbättra de delar som ingår i migrationsprocessen.

Brottsförebyggande rådet - Brå

Brå strävar efter att stimulera och utveckla kunskapen om att förebygga brott. Brå delar årligen ut [ekonomiskt stöd](#) till utvärdering av lokalt brottsförebyggande arbete. De brottsförebyggande insatserna kan ha initierats och genomförts i samverkan med en eller flera aktörer, som till exempel mellan kommun, polis, näringsliv, civilsamhälle eller andra organisationer.

Alla organisationer som bedriver brottsförebyggande arbete kan ansöka om medel.

Delegationen mot segregation – DELMOS

DELMOS har till uppgift att samla krafterna, bygga kunskap och stötta ekonomiskt så att insatser mot segregation får bättre effekt. Det långsiktiga målet är att förbättra situationen i socioekonomiskt utsatta områden och motverka strukturella orsaker till segregation.

DELMOS fördelar [statsbidrag](#) till kommuner, regioner samt ideella föreningar och stiftelser för att motverka och minska segregationen på lokal och regional nivå. Utlysning sker en gång per år.

Europeiska Socialfonden – Socialfondsprogrammet ESF+ (2021-2027)

Svenska ESF-rådet har finansierat projekt som arbetar med kompetensutveckling, sysselsättningsåtgärder och integrationsinsatser under perioden 2014-2020. Utlysning av medel har skett både nationellt och regionalt. Vissa utlysningar har skett via ett programområde andra via region. Västmanland har tillhört här region Östra Mellansverige.

Utvecklingsmedel har beviljas till organisationer. Projekt där flera aktörer går samman för att samarbeta har prioriterats särskilt. Alla EU-projekt som finansieras av ESF-rådet har skett i paraplyprojekt, med en ansvarig organisation som samlat flera andra från olika sektorer.

[Socialfondsprogrammet ESF+](#) för perioden 2021-2027 är ännu inte fastställt. Det beräknas blir klart sommaren 2021. Därefter uppdateras informationen och nya utlysningar presenteras.

Jämställdhetsmyndigheten

Jämställdhetsmyndigheten fördelar [statsbidrag](#) till ideella organisationer och stiftelser. Information om när utlysningar öppnar och stänger publiceras på myndighetens hemsida samt i sociala medier.

Statsbidragen fördelas på uppdrag av regeringen. Regeringen formulerar syftet och bestämmer reglerna för de bidrag som finansieras med statliga medel. Bidragen fördelas efter en prövning mot de aktuella regelverken.

Statsbidrag beviljas till kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt. Det finns olika bidragsformer vilka beskrivs på hemsidan.

Länsstyrelsen

Tidiga insatser för asylsökande – TIA

Länsstyrelsen utlyser årligen [medel](#) för Tidiga Insatser för Asylsökande i syfte att främja asylsökandes kunskaper i svenska, kunskaper om det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden samt hälsa.

Medlen kan sökas av organisationer inom civilsamhället, kommuner och kommunalförbund.

Utvecklingsmedel § 37

Länsstyrelsen fördelar årligen [medel](#) för insatser som skapar beredskap och tillräcklig mottagningskapacitet för nyanlända och ensamkommande barn, och för att utveckla samverkan mellan kommuner och mellan kommuner och andra organ i syfte att underlätta etableringen i samhället. Särskilda prioriteringsgrunder tas fram årligen.

Medlen kan sökas av kommuner eller kommunalförbund. Projekt i samverkan med en eller flera andra organisationer prioriteras.

Utvecklingsmedel § 37a

Länsstyrelsen fördelar årligen [medel](#) för insatser som syftar till att stärka och utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter. Ersättning lämnas för verksamheter som syftar till att underlätta etableringen i samhället, skapa nätverk, stödja språkinläring eller ge socialt stöd till ensamkommande barn och unga. Målgruppen är nyanlända, asylsökande och ensamkommande barn och unga.

Medlen kan sökas av kommuner för projekt de driver i egen regi eller i samverkan med en eller flera organisationer.

Projektmedel för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor
Länsstyrelsen Östergötland beviljar emellanåt [projektmedel](#) för nationella och regionala insatser som syftar till att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor. Barnrättsperspektivet ska särskilt beaktas i dessa ansökningar.

Projektmedel kan sökas av frivilligorganisationer, stiftelser, kommuner, statliga myndigheter och regioner.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor - MUCF

MUCF fördelar [bidrag](#) till projekt och till organisationers ordinarie verksamhet vars syfte är att öka ungas självständiga organisering, motverka rasism och andra former av intolerans, motverka hot och hat i det offentliga samtalet samt till projekt som ska värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Bidrag kan fördelas till:

1. barn- och ungdomsorganisationer, etniska organisationer och hbtq-organisationer.
2. internationellt ungdomssamarbete genom EU-programmet Erasmus+.
3. projekt som handlar om demokrati- och inflytandefrågor, diskriminering samt rasism och extremism.

Region Västmanland

Region Västmanland fördelar årligen [regionala projektmedel](#) för finansiering av tillväxtfrämjande projekt. Dessa projektmedel är möjliga att söka för kommuner, föreningar eller organisationer som främjar näringslivet i Västmanland. Syftet med projektmedlen är att främja hållbar utveckling och tillväxt i Västmanlands län. Kommun- och länsöverskridande insatser prioriteras. Minst tre kommuner i länet behöver nås av ett projekts insatser.

Medel kan sökas för projekt som följer den Regionala utvecklingsstrategin 2030 med särskild fokus på näringslivets hållbara utveckling. Region Västmanland kan stödja tillväxtfrämjande projekt med maximalt 50 procent av de totala kostnaderna. Resterande behöver den som söker om projektmedel själv lägga in eller få finansierat från annat håll. Ansökningar kan göras löpande förutsatt att man har haft kontakt med Region Västmanlands näringslivsstrateger först.

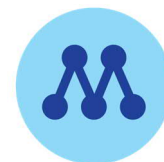
Samordningsförbunden i Västmanland

I Västmanland finns tre samordningsförbund. Syftet med ett samordningsförbund är att fungera som en gemensam arena där de samverkande myndigheterna kan verka för insatser med individens behov och den totala samhällsekonomin i fokus. De tar löpande emot ansökningar om [projektmedel](#) från sina parter: Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Västmanland eller kommunerna. Kravet på ansökningarna är att de ska bidra till metodutveckling och samverkan mellan myndigheter kring personer mellan 16 och 64 år som är i behov av arbetslivsinriktad rehabilitering. Syftet ska vara att personer med behov av samordnade insatser ska få bättre hälsa och komma närmare egen försörjning.

Tillväxtverket

Tillväxtverket arbetar för hållbar tillväxt och konkurrenskraftiga företag i alla delar av Sverige genom att stärka företag och regioner. De erbjuder olika former av [utlysningar](#) som presenteras löpande på deras hemsida. Företag och offentliga aktörer kan ansöka om följande stöd: Europeiska regionala

utvecklingsfonden, projektmedel, kommersiell service, transportbidrag, innovation, stöd till investeringar och företagsutveckling.



Förslag till remissvar på Länsstyrelsens integrationsstrategi

Sammanfattning:

Sala kommun tackar för möjligheten över att få yttra sig över den föreslagna strategin. Det är positivt med en gemensam integrationsstrategi för hela Västmanland. Integrationsfrågan är en av de viktigaste frågorna vi som samhälle har att lösa under en överskådlig framtid.

Utgångspunkten med integrationen måste vara att alla som kan ska jobba och att i princip alla som bor långvarigt i Sverige talar begriplig svenska.

Migration och integration hör starkt ihop. De senaste årens stora migration ställer stora krav på integrationen. Och för att vi ska lyckas med integrationen behövs det också vara en mycket stram migration under ett antal år framöver. Integrationsstrategin behöver adressera det och bidra till en sådan utveckling.

Migrationen ska vara bra för Västmanland och Sverige. För att ta integration på allvar måste vi, precis som på andra viktiga områden som ekonomi och klimat, löpande mäta hur det går. Det övergripande målet är att invandringen sammantaget ska vara bra för Västmanland och Sverige.

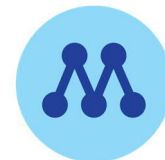
Vi har länge förespråkat arbetslinjen som en väg ut ur utanförskap. Att den som kan arbeta och bidra till det gemensamma också gör det är nödvändigt för att vara en del av samhällsgemenskapen och uppfylla sin del av samhällskontraktet. Arbete är alltså en viktig pusselbit för en lyckad integration. Men enbart arbete räcker inte. De flesta skulle knappast betrakta en person som går till jobbet varje morgon, men som inte tillåter sin dotter att själv välja partner, som integrerad.

Integration handlar också om att respektera svensk lag och förstå värderingar som många svenskar delar och majoritetssamhällets normer. Och att till stor del anpassa sig till dem. Integration handlar alltså om flera parallella processer. Mot denna bakgrund föreslår vi två mått på integration – ett ekonomiskt mått och ett språkmått – inom ramen för den övergripande målsättningen och tumregeln, att invandringen ska vara bra för Sverige.

Sala kommun anser att strategin måste utgå från att det viktigaste är jobb, sysselsättning, utbildning och språk. Strategin behöver därför disponeras om så att dessa områden kommer först och prioriteras. Med fler i jobb och fler som talar begriplig svenska är det lättare att få en bostad av hög kvalitet, lättare med sociala kontakter och lättare att med egen kraft forma det liv man önskar för sig själv och sina nära. I inledningen pratar man om att arbete och utbildning och snabba vägar in på arbetsmarknaden är viktiga. I målområdena pekas det ut som de sista delarna. Riktade insatser, sänkta trösklar till arbetsmarknaden och tydliga incitament för att den som är nyanländ ska bli självförsörjande så snart som möjligt är delar som behöver vara prioriterade.

För att integrationen ska lyckas behöver regionen, kommuner, näringsliv, civilsamhälle, alla samhällsaktörer vara med och bidra och möjliggöra detta. Men den egna individens ansvar är central.

Många är de flyktingar som flytt undan krig och konflikt, som med egen kraft tagit sig över kontinenter till Sverige och visat på stor mänsklig styrka. Den styrkan, initiativförmågan och entreprenörskraften ska vi ta vara på och förvalta för Västmanlands och Sveriges bästa. Individens



ansvar och kraft ska lyftas upp och tydliggöras i strategin samtidigt som samhällets roll är av stöttande, möjliggörande karaktär.

De allra flesta kan och vill bidra – men Sverige måste våga ställa krav för att öppna dörrar. Därför anser vi att begrepp som språkkrav och utbildningsplikt väl hör hemma i en integrationsstrategi. Vi anser också att krav på godkända resultat inom samhällsorientering kan vara ett mål för Västmanland.

Till viss del är det naturligt, men det är också problematiskt att sammanslå stora grupper av nyanlända. Nyanlända är inte en homogen grupp. Vi är alla individer med olika behov och förutsättningar. Nyanländas behov liknar, eller skiljer sig, minst lika mycket från varandras som jämfört med infödda svenskar.

Strategin tar inte i tillräcklig utsträckning hänsyn till att även kommunerna i Västmanland skiljer sig mycket åt i förutsättningar och styrkor. Ett likartat integrationsarbete över hela länet kan ge goda effekter, men strategin måste ta hänsyn till att kommunerna är olika, är olika stora och förutsättningar. Målen bör därför vara utformade så att de går att anpassa till de egna förhållandena.

Region Västmanland har sedan några år tillbaka det regionala utvecklingsansvaret och har därför tagit fram den nu gällande Regionala utvecklingsstrategin, RUS. Den är styrande för regionen och vägledande för andra aktörer som Länsstyrelse och kommuner. Det hade varit fördelaktigt att integrationsstrategin tydligare tog avstamp i RUSen. Det är en styrka om Västmanland i större utsträckning pratar med enad röst.

Det finns många lovvärda initiativ i strategin. Många går att uppfylla inom ramen för befintligt arbete, men andra är nya insatser. I framtagandet av strategin behöver man fundera på kostnader och insatser. En strategi för finansiering av de uppenbart kostnadsdrivande förslagen bör tas fram.

En övergripande synpunkt som vi anser finns ett stort behov att jobba med innan strategin kan antas är att göra målen mätbara och möjliga att följa upp. Idag innehåller strategin ett flertal mål som inte går att följa upp. Där finns även mål som är formulerade så att de alltid är uppfyllda, vilket såklart är ofördelaktigt och inget imponerade spännande av den berömda bågen.

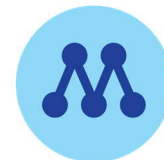
Vi anser därför att målen i större utsträckning behöver kvantifieras. Noll är också ett visst värde och en ökning eller minskning med så lite som en tiondel gör att ett riktningmål uppfylls, men är vi som helhet nöjda med ett sådant utfall.

Våra kommentarer kring respektive målområde återfinns nedan.

Slutligen vill Sala kommun understryka att vi inte bara står bakom integrationsarbetet i länet, utan dessutom ser det som en mycket viktig del av att lyckas möta våra gemensamma framtida utmaningar. Vi ser därför fram emot att få vara en del av ett framgångsrikt arbete inom ramen för det den nya integrationsstrategin med våra föreslagna justeringar införda anger.

Erik Hamrin (M)

Kommunstyrelsens 1a vice ordförande Sala kommun



Detaljkommentarer:

Målområde Bosättning

Hela målområdet om bosättning är djupt problematisk. Att skapa särlösningar för vissa grupper är inte lösningen för en större integration eller ett mer sammanhållet Västmanland. Vi delar bilden att det finns stora problem med segregation, trångboddhet och otrygga boendeförhållanden, men vi tror att lösningen i mycket stor utsträckning går genom större fokus på jobb och sysselsättning så att fler av egen kraft har möjlighet att skapa det liv man önskar.

Enligt dagens regelverk har kommunerna etableringsansvaret för en nyanländ i två år. Efter det måste det vara individens ansvar att sörja för jobb och eget boende. Ingen skillnad bör göras utifrån vilket land man är född i. Växjö och Solna har bra modeller för detta som kan spridas bredare.

Sociala bostäder är en viktig del i samhällets skyddsnet och bör finnas i alla kommuner. En nyanländ kan komma i fråga för dessa, av sociala skäl. Inte utifrån härkomst.

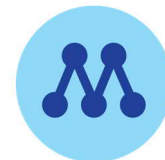
Som delmål 1 är formulerat idag kommer alla kommuner i alla givna lägen att uppfylla målet. 'En viss procent' är ju allt mellan 0 - 100%.

Delmål 3, som adresserar asylsökande, trångboddhet och Ebo-lagstiftningen bör utgå eller formuleras om. Brödtexten bör också problematisera de negativa effekter med boendesegregation och trångboddhet som Ebo bidrar till. Det är orimligt att asylsökande som i enlighet med Ebo själva söker bostadsort ska få någon särlösning eller gå före i en bostadskö. Möjligheten till Ebo under asyلتiden bör avskaffas.

Delmål 4, "Att en ökad andel nyanlända med uppehållstillstånd bosätter sig i områden som domineras av inrikes född befolkning." Bör utgå i sin helhet eller ersättas av ett annat. Det vore bättre att beskriva ett mål som säger att en viss del av de nyanlända bosatt sig på platser där de trivs och känner sig trygga. Det finns inget egenvärde i att tvinga något att flytta till ett specifikt område för saks skull. Det går även att utifrån strategins slutsatser argumentera för att nyanlända i takt med ökad självförsörjning kommer att flytta till dessa ofta mer attraktiva områden. Det är ett bättre sätt att åstadkomma minskad segregation än att skapa ett mål kring egenvärdet av att de flyttar.

Det är också viktigt att regler för bostadsköer appliceras lika för alla för att de behålla sin legitimitet. Då kan inte delar av beståndet öronmärkas eller tillskapas enbart för en specifik grupp för att tjäna integrationssyftet. Det förlorar samhället på i längden.

Delmål 5, om regionala markanvisningsavtal. Sala kommun vänder sig mot tanken på att det ska tas fram övergripande riktlinjer för markanvisningsavtal för att skapa bostäder tillgängliga för målgruppen nyanlända. Med samma argumentation som innan så bör det vara långt mycket bättre samhällsekonomiskt att bostäder blir tillgängliga för nyanlända genom att de skaffar sig rätt ekonomiska förutsättningar än att kommunerna med skraddarsydd markanvisningsavtal skapar vad som får antas skulle vara subventionerade hyresrätter i dessa områden. Dessa riktlinjer skulle vara skadliga för bostadsmarknaden och samhällsekonomin i stort.



Delmål 8. Det är bra med mål som lägger tonvikt på att öka tryggheten. Det är bra och bör vara ett självklart fokusområde. Men det är klokt att betänka att systematiskt trygghetsarbete är en lång kedja av åtgärder som inte endast är bostadspolitiska.

Målområde fysisk och psykisk hälsa

Sid 9 stycket barn och unga. Vi delar problembilden av att inte få klara besked. Det är en del i den nationella migrationspolitiken att strama upp migrationen, ge tydliga och snabba besked och att verkställa utvisningar. Ett nej är ett nej, ett ja är ett ja. Handläggningstiderna behöver vara rimliga och asylsökande behöver följa besluten.

Delmål 4: Att alla människor får känna sig säkra och trygga är grundläggande. Att jobba mycket aktivt med frågor kring hedersrelaterat våld och förtryck är viktigt. Utbildningsinsatser behövs men också tydlighet från hela samhället kring detta. Alltifrån skola, hälso-sjukvård, fritid osv. Delmålet bör lyftas högre och stärkas i sina skrivningar.

Delmål 3. Regionen gör redan idag hälsoundersökningar inom ramen för Asylhälsan. Avser delmålet något annat?

Målområde meningsfull fritid

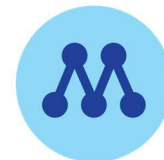
Föreningslivet är mycket viktigt för att främja integrationen och föreningslivet har också historiskt tagit ett stort ansvar. Sveriges föreningsfrihet är värdefullt. Vi anser att strategin i delar missar målet. Strategin beskriver att vi behöver hitta andra delar som även nyanlända är intresserade av. Självklart går det att utveckla befintligt utbud och det görs ju också hela tiden i samklang med engagerade eldsjälur. Vi måste också hela tiden jobba på att vara öppna och välkomnande. Det finns mer som förenar oss än skiljer oss åt. Fotboll är fotboll, lika över hela världen och förenar.

Det övergripande målet: *"År 2025 speglar medlemmarna i föreningslivet befolkningen i Västmanland. Möjligheten att träna, tävla och engagera sig i en förening är inte beroende av individens ekonomiska förutsättningar eller var man bor".*

Den formuleringen riskera att kringskära föreningslivets möjligheter till självbestämmande och intäkter. Det är också ett mål som aldrig kommer att uppnås. Det kommer alltid att finnas skillnader i förutsättningar för utövande exempelvis beroende på var man bor eller ekonomiska förutsättningar. Kommuner ser olika ut, det kommunala självbestämmandet gör ju också att satsningar och prioriteringar blir olika. Det självbestämmandet ska värnas.

Vi delar bilden av att det för många kan vara ekonomiskt påfrestande att delta i idrotts- eller andra fritidsaktiviteter beroende på vad man väljer. Man får förmoda att det är skattesubventioner som ska suddas ut dessa skillnader, det vänder vi oss emot.

Självklart ska alla barn och unga ha möjligheter till meningsfulla fritidsaktiviteter. Att kraftigt minska egenavgiften på bred front är inte rimligt varken ur ett samhällsekonomiskt- eller föreningsperspektiv. Vad gör man då med drivkrafterna att den egna insatsen påverkar hur det går för mig och min familj? Drivkraften att hela tiden kämpa för att kunna erbjuda mina barn ett bättre liv?



Hur påverkar det föreningars möjligheter till intäkter eller utveckling? Vad blir konsekvensen om målet faktiskt uppfylls?

Delmål 2 har potential att vara problematiskt. Könseparerade aktiviteter kan i undantagsfall vara av värde men leder också till svåra dilemman och avvägningar.

Delmål 4. Gärna ökad mångfald utifrån många parametrar. Nej tack till kvotering av något slag.

Delmål 6. Första gången näringslivet nämns i dokumentet, annat än i en uppräkningslista av civilsamhälle, är när de ska sponsra och bidra ekonomiskt. Näringslivet är en nyckelfaktor till god integration.

Utöver detta vill Sala kommun gärna se två andra mål;

1. Att ställa krav på föreningar som mottar bidrag från offentlig sektor att tydligt visa att man följer regionens och kommuners värdegrunder, står upp för demokratiska värderingar avseende allas lika värde, är inkluderande och öppna för alla.
2. Kommuner och region bör inte ge stöd till så kallade etniska föreningar. Om vi menar allvar med integration är det rådigt att inte ge bidrag till föreningar vars enda intresse är den gemensamma etniska bakgrunden.

Målområde samhällsorientering

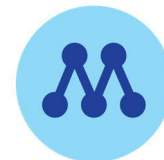
Samhällsorienteringen är en viktig del för att komma in i det svenska samhället. Praktiska delar tillsammans med vilka förväntningar, möjligheter och skyldigheter som råder. Tyngdpunkten i samhällsorienteringen ska enligt dagens förordning ligga på praktiska aspekter av att leva i Sverige – hur man lever och bor i Sverige liksom hur man åldras och vårdar sin hälsa.

Sala kommun anser att samhällsorienteringen måste stöpas om. Praktiska aspekter ska ingå i samhällsorienteringen, men inte utgöra huvuddelen. Istället måste den utvecklas till att fokusera på huvudsakliga värderingsskillnader och hur vi lever här i Sverige. Det handlar till exempel om att barns och ungdomars rättigheter måste belysas tydligare. Även kvinnors rättigheter ska belysas, med fokus på jämställdhet och nolltolerans mot hedersförtryck. Förväntan på arbete och egen försörjning måste vara tydlig, liksom nödvändigheten i att följa lagar och regler.

I det inledande stycket bör meningarna "Överlag är förväntningarna på vad samhällsorientering ska innehålla och resultera i höga. Det är viktigt att poängtera att samhällsorientering är en av många delar i integrationsarbetet." utgå. Den förminskar vikten av samhällsorienteringen. Att det finns höga förväntningar på innehåll och resultat gällande samhällsorienteringen är positivt, men behöver inte framhållas.

Brödtexten ger uttryck för att kvinnor är hemma med barn och inte deltar i samhällsorientering i samma utsträckning som män. Det egna ansvaret för integrationen är viktigt att påpeka i sammanhanget. Sala kommun vill att det ska finnas en skyldighet att delta i integrationsåtgärder. Möjligheterna till barnomsorg är i de flesta kommuner väl utbyggd och utgör inte ett hinder för detta.

Samhällsorienteringen ska vara samordnad, likvärdig över hela landet och obligatorisk. Den ska genomföras på strukturerat sätt, med kvalitet och avslutas med test som visar att man inte bara tagit



del av utan också förstått. Vi anser också att det behöver tas fram en nationell läroplan för samhällsorientering.

Vi anser att det övergripande målet istället för fokusera på att så många som möjligt ska delta i, förstå och tillgodogöra sig samhällsorienteringen.

Delmål 1. Bör förtydligas.

Delmål 3 och 5. Könseparata grupper kan i undantagsfall vara av värde, men det ger också problematiska dilemman och avväganden vilket bör tas i beaktade.

Delmål 6. Formuleringen 'att utmana' känns inte rätt. Visst kan och bör vi utmana med avsikten av att bjuda på nya idéer och tankesätt. Men det måste samtidigt vara oerhört tydligt vilka normer, regler och lagar som gäller i Sverige. Exempelvis, att alla får älska den man vill. Tjejer och killar lever som jämlikar och har rätt och skyldighet att delta på lika villkor i skola och arbetsliv. All form av våld, psykiskt och fysiskt, är olagligt osv.

Delmål 7 borde omformuleras med andemeningen att alla ska delta i samhällsorientering och att denna utbildning avslutas med examination som säkerställer kunskapsförankringen hos de som läser den.

Målområde sysselsättning

Det här är det avsnitt som behöver komma först i strategin, för att signalera dess vikt i integrationsarbetet. Strukturen på strategin bör därför ändras.

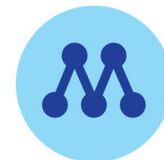
Människors drivkraft att arbeta påverkas i hög utsträckning av hur den disponibla inkomsten förändras av arbete, vilket i sin tur påverkas av hur skattesystemet och bidragen är utformade.

Under den inledande texten saknas en problembeskrivning kring vad brist på kunskap i det svenska språket innebär för möjligheten att komma i arbete. Att behärska språket är central faktor för snabb etablering på arbetsmarknaden och det bör förtydligas eftersom det också är en prioriterad fråga i hela integrationsarbetet även om det delvis berörs under avsnittet utbildning.

Sysselsättningsavsnittet skulle tydligare kunna beskriva vikten av att vara just sysselsatt. I grundfallet handlar det om att skaffa sig ett arbete, bli självförsörjande och därigenom förbättra sin livssituation. Arbetet måste dock börja mycket tidigare. Det bör vara en tydlig målsättning att säkerställa att de som uppbär etableringsersättning eller försörjningsstöd är aktiverade på heltid. Det är så sociala nätverk skapas, så de nyanlända kommer i kontakt med och därmed lär sig hur Sverige fungerar och det sätter bilden i hemmet av att Sverige är ett jämställt land där både mamma och pappa går till jobbet på dagarna. Vi upplever att målformuleringarna ett till fyra berör denna fråga, men att den kan förtydligas.

Svårigheter för ensamkommande unga. Vi instämmer i problematiseringen att det är stressande. Det är ju en del i kritiken mot gymnasielagen att den sätter ungdomar i svåra situationer. Gymnasielagen är dålig. Men fler sÄrlösningar för den här gruppen är inte vägen framåt.

Delmål 4. En av de viktigaste åtgärderna för att öka sociala nätverk torde vara genom utbildning och arbete.



Delmål 5. Bra att främja nyföretagande.

Delmål 9. Man bör vidga beskrivningen till att omfatta fler källor till goda idéer än ett enda projekt. Det görs många insatser runt om i regionen varifrån idéer kan hämtas. Målet bör uppmuntra till det och inte fokusera på utfallet från enbart ett projekt. Ta rygg på kommuner som lyckats med jobbfrågan som Solna och Växjö.

Målområde utbildning

Varje barn ska ha möjligheter att forma sin egen framtid, och inte begränsas av vilka föräldrarna är – deras inkomst, yrke eller hälsa. Med egen ansträngning ska det vara möjligt att ta sig framåt och nå sina mål. Det skapar hoppfullhet. Social rörlighet är alltså en rättvisefråga. I ett jämlikt samhälle ska alla människor ges goda chanser i livet, oberoende av social bakgrund.

Det är bra att avsnittet utbildning inleder med att tydliggöra hur svenskkunskap påverkar chanserna att få jobb. Tanken bör bäras med in i den löpande texten under vuxenutbildning. I den mån det går bör SFI utformas på ett sådant sätt att svenskan inte bara talas under utbildningspass.

Västmanland som län brottas med lägre studieresultat än riksnittet. Vi har även en sämre utbildningsbakgrund om man ser till befolkningen. Det gäller oavsett om man är nyanländ eller inte. En av de största utmaningarna är att fler ska klara gymnasiet för att sedan kunna få ett jobb.

Föräldrars ansvar och insats bör ytterligare belysas i strategin.

Att införa aktivt skolval för alla elever med tydlig information på olika språk för att minska skolegregationen och ge mer likvärdiga förutsättningar är något som strategin skulle kunna lyfta upp.

Det är klokt att betänka att alla kommuner idag inte arbetar med läxor för sina elever. Delmålet kring läsläxor för nyanlända bör därför utökas till att omfatta alla elever. Läsning är något man lär sig genom mängdträning.

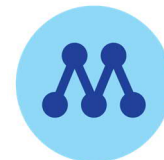
Delmål 5. Förskola på obekväma arbetstider för att båda föräldrarna ska kunna studera. Dels är det en helt kommunal fråga som varje kommun måste få besluta över. Dels så torde det gå att få till heltidsstudier under förskolornas ordinarie öppettider för båda föräldrarna.

Delmål 6. Det är inte ett delmål att ensidigt peka ut en metod, som dessutom inte verkar helt spridd. Varför just denna metod?

Delmål 8. Läsläsning borde erbjudas alla barn inte bara nyanlända.

Uppföljning

Sala kommun återkommer här till vår grundläggande problembeskrivning och oro för de bitvis diffusa målformuleringarna. Det måste vara tydligt att utvärderingen ska utvärdera effekterna av arbetet. Inte bara vilka insatser man gjort utan också vad de gett för effekt.



Föreslagen modell till uppföljning riskerar att bli administrativ tung. Vi förordar här att målbilden är att använda så mycket tillgänglig statistik som möjligt, jobba med automatisering av uppföljningsprocesser och ha fokus på effekten.

Vi avråder också från att kommunerna ska utvärdera sig själva. Mätvärden bör så långt som möjligt vara framtagna för att de ska kunna hämtas in automatiskt från redan genererad statistik som är objektiv och justerad för förutsättningar. I det fall informationen inte finns att tillgå bör extern utvärdering göras av exempelvis Länsstyrelsen som en del av uppföljningen. Det bör ligga i länsstyrelsens intresse att säkerställa att målen inom strategin är specifika, mätbara, uppnåbara, realistiska och tidsbestämda.